

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXI — Број 368
Субота, 17 јануар 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

НЕ... АЛИ МОЖЕ
ДА НАС ОДВУЧЕ
С НАШЕГ ПРАВ-
ЦА... ХЕЈ!

МОРАМО ДА
ЈЕ СЕ ОТРЕ-
СЕМО... И
ТО БРЗО!

ПОСТОЈИ НАПРАВА
ЗА СТВАРАЊЕ ЕЛЕК-
ТРИЧНОГ ПОЛА ОКО
КУГЛЕ... ТИМЕ ЈЕ МО-
ЖЕМО ОТЕРАТИ!

ТУ ЈЕ...
РУЧИЦА КОЈУ ТРЕБА
ПОВУКИ...

ФЛАШ ЈЕ УКЛУЧИО МРЕЖУ КОЈА ПРОВОДИ
ЕЛЕКТРИЧНУ СТРУЈУ КРОЗ СПОЛНЕ ЗИДОВЕ
КУГЛЕ! УДАР ОД НЕКОЛИКО ХИЛАДА ВОЛТИ
ОДБАЦИО ЈЕ МОРСКО ЧУДОВИШТЕ...

НЕШТО НИЈЕ У РЕ-
ДУ ФЛАШЕ! ЈОШ
НЕ МОЖЕМО ДА
УХВАТИМО
РАВНОТЕЖУ!

ИАКО
ЈЕ СИПА
БИЛА
ДАЛЕКО
ОДБА-
ЦЕНА,
БАТИ-
СКАФ
СЕ
И
ДА ЈЕ
НЕКОНТРО-
ЛИСАНО
ПРЕВР-
ТАО,
ТОНУК
СВЕ
ДУБЛЕ...

ПОКУШАЌУ ДА СМА-
ЊИМ ВАЗДУШНИ
БАЛАСТ! МОЖДА
КЕ НАМ ТО ВРА-
ТИТИ РАВНОТЕ-
ЖУ!

ТОНЕ КОМПРИМИРАНОГ ВАЗДУХА
ПОКУШАЈЕ СУ ИЗ КУГЛЕ! ЗА ЈЕДАН
ТРЕНУТАК КУГЛА ЈЕ ПОСКОЧИЛА
НАВИШЕ...

ФЛАШЕ!
ПРЕСТАЛИ СМО
ДА СЕ ВРТИМО!
ИСПРАВИЛИ
СМО СЕ!

ХАЈДЕ
ДА ПОГЛЕ-
ДАМО КА-
КО ЈЕ НА-
ПОЛУ!

ПРИТИСАК НА ДУГМЕ... И ЗИДОВИ СУ ОПЕТ
ПОСТАЛИ ПРОВИДНИ...

ПОГЛЕДАЈ! ЕВО
ШТА НАС ВУЧЕ
НАНИЖЕ!

ПОДВОДНИ ВРТЛОГ!
ИЗГЛЕДА КАО КАКАВ
КАНАЛ КРОЗ
ВОДУ!

АКО ЈЕ ВРТЛОГ, ОНДА
ГА ЈЕ ЧОВЕК СТВОРИО!
ПАЗИТЕ, ОДВЛАЧИ
НАС ПРАВО У ОТВОР
ОНЕ ПЕЊИНЕ!

МОШЕНА
ПОДВОД-
НОМ
СТРУЈОМ
КУГЛА ЈЕ
УГЛОВИ-
ЛА У
ОГРОМНУ
ПЕЊИНУ...

...ГДЕ СУ ЈОШ ЈАКА ЧЕЛИЧНА
ВРАТА ПРЕЧИЛА ПРОЛАЗ...

ФЛАШЕ!
ОВО ЈЕ ДЕЛО
ЈУДСКИХ
РУКУ!

ПОГЛЕДАЈ,
ЗАРКОВЕ!
ВОДА ОПА-
ДА!

МОРА ДА ТУ ПО-
СТОЈИ НЕКИ СИ-
СТЕМ УСТАВА!
НЕШТО ШТО УВА-
ЦУЈЕ ВАЗДУХ И
ИСТЕРУЈЕ
ВОДУ!

ВРАТА СЕ ОТВА-
РАЈУ! ПРЕД НА-
МА ЈЕ ЈОШ ЈЕД-
НА ОДАЈА! ПРИ-
КУЧУЈЕМО СЕ
АТЛАНТИДИ!

НАСТАВИКЕ СЕ

У овом броју:

- ДВЕ ЖЕНЕ — ИСТАКНУТИ РАДНИЧКИ БОРЦИ
- ЖИЛ ВЕРН У БАЛОНУ
- СТРИПОВИ:
Вели челик, Паја, Мики, Флаш Гордон, Бим и Бум, Успавана лепотица, Попла и Седам патуљака

ЧЕТНАЕСТ И ПО ЧАСОВА РАЗМИШЉАО

Једну занимљиву партију шаха одиграли су у Америци 1857 године, Пол Морфи и Луис Полсен. После једног погеза Морфија, Полсен је размишљао о свом погезу, пре него што га је повукао, пуних 14 и по часова.

КОЛИКО ЈЕ ТЕЖАК СНЕГ?

Снег и тежина? Зар није снежна пахуљица нешто најлакше и најнежније што се да замислити? Па ипак, гране најјачег дрвета ломе се кад на њих напада много тих нежних, лакних пахуљица. Како су нам тешке ципеле кад се на потпетице и ђонове залепи много стврднутаг снега! Колико је онда тежак снег? На ово питање не може се одговорити тако једноставно, јер тежина зависи од стања у коме се снег налази и свако ко се бави зимским спортовима зна колико та тежина може да буде различита. Кубни метар новог, тек палог сувог снега тежак је око 30 килограма. Али, кад се тај исти снег угаци и следи, онда је његов један кубни метар тежак и по девет стотина килограма. Уостаом, кад зими чистио снег испред куће можемо и сами да уочимо ову разлику.

ГРАМОФОНСКА ПЛОЧА — ЧОКОЛАДА

Француска индустрија чоколаде производи грамофонске плоче које могу само једном да свирају. После тога се поједу као чоколаде. Уствари, грамофонска плоча је од чоколаде али превучена потребном месом у коју је угравирана мелодија. Ове плоче нису много скупље од обичне чоколаде.

Године 1935 доктор Бернар Евелман објавио је занимљиву књигу под насловом „На трагу непознатих животиња“ која је изазвала, и још изазива, жиге полемике међу стручњацима. У њој нам, без икаквих намера да створи сензацију, доктор Евелман приказује читав низ чудних животиња о чијем постојању наука нема никаквих материјалних доказа — костуре, поједине кости или кожу, али о којима домороци крајева у којима оне наводно живе причају најфантастичније приче, тврдећи да су их они сами, њихови рођаци или пријатељи, видели. Већина

РЕКОРДЕРИ МЕЂУ КЊИГАМА

Статистичари разних и необичних рекорда забележили су и књиге рекордере.

Најстарија књига на свету је свежањ папируса пронађен у једној старој египатској гробници, још из 3.350 година пре наше ере. Сада се налази у Народној библиотеци у Паризу, а пронашао га је француски археолог Присе. По њему је и назван овај свежањ „Присов папирус“.

Највећа књига на свету је анатомски атлас који је у прошлом столећу издат у Аустрији. Дуг је 190 а широк 90 сантиметара.

Најмања књига на свету је она која садржи збирку песама Едгара Геста. Површина јој

је свега девет квадратних милиметара и броји 150 страница. Издата је 1942 године, а писана је руком.

Најтежа књига на свету је историја грчког острва Парга, од 438 килограма, а штампана је само у једном примерку.

Најопсежнија књига је написана у Кини. Наручио ју је кинески цар Кијен Лунг.

Најскупљи повез има Алманах Седме њујоршке регименте. Он вреди свих 50.000 долара. Корнице су украшене дијамантима, рубинима и сафирима.

Најскупља књига је пак један примерак Гутенберговог Светог писма. За њега је један амерички музеј платио 200 хиљада долара.

С 300 ЈОДИНА ЗАКАШЊЕЊА

Није мало био изненађен један разносач поште у Гелнхаузену, у Немачкој, кад је ових дана требало да уручи једно писмо чија је адреса гласила: „Мистер Кристоф фон Гримелсхаузен, Гелнхаузен“. Пошто он добро познаје све своје „муштерије“ у овом релативно малом месту, а за Гримелсхаузена ипак није чуо, отишао је у градску пријавни-

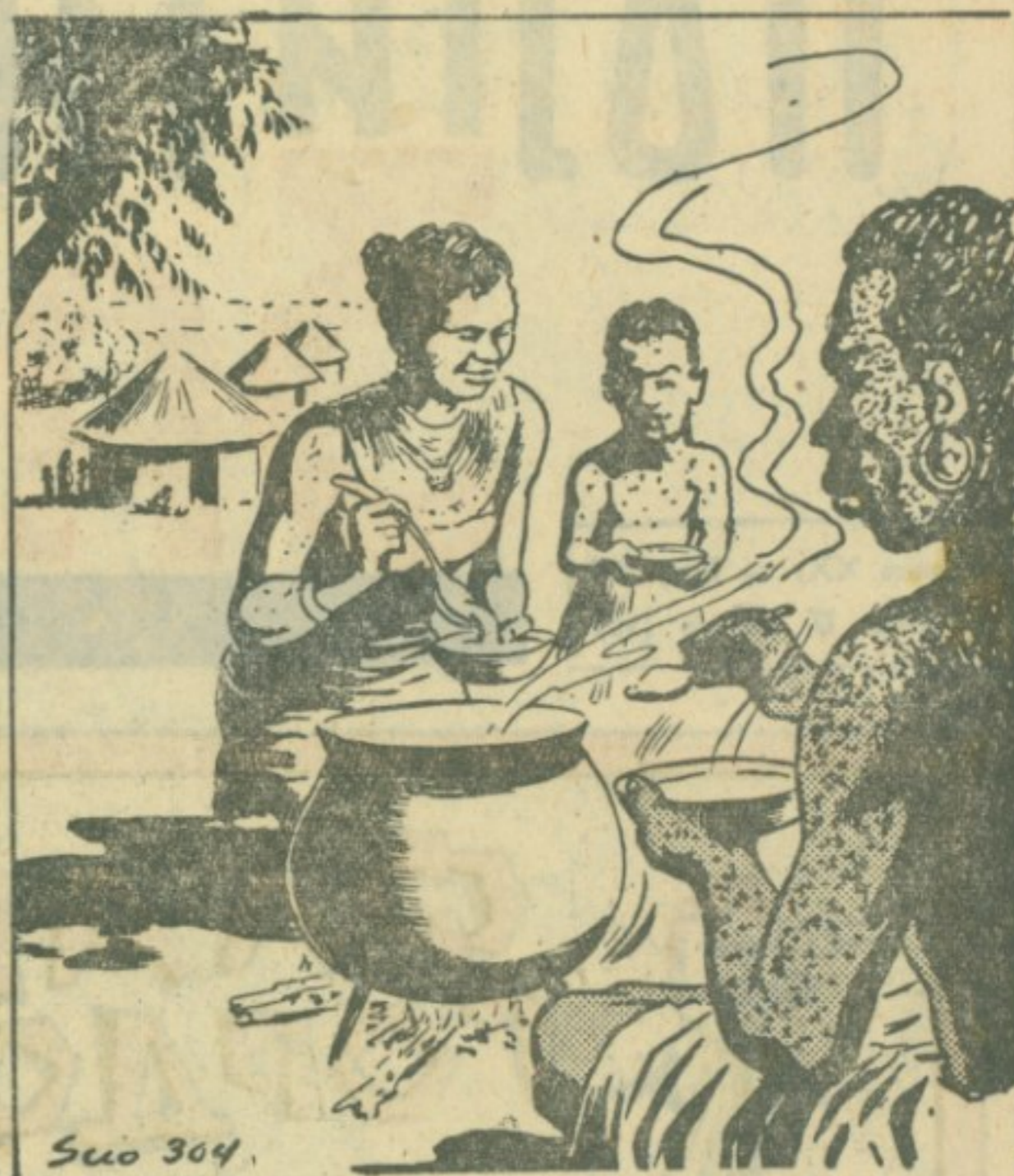
цу. Тамо је савесни поштар дознао да је мистер Гримелсхаузен умро још 17 августа 1676 године и да је као аутор „Симплицисимуса“, романа о Триде сегодишњем рату, ушао у немачку и светску литературу. На то је поштар препоручено писмо вратио у Јерусалим, одакле је било послато, с напоменом на конверту: „Адресат умро 17 августа 1676“.

РАДИОАКТИВНОСТ „ЗАРОБЉЕНА“ У СТАКЛУ

Управа за атомску енергију Велике Британије одавно проучава најбољи пут за безбавно отстрањивање радиоактивних отпадака. Досада су се као најбоља „сметлишта“ сматрале велике морске дубине у које су се, као што смо о томе већ раније писали, бацали радиоактивни отпаци, претходно добро затворени у сандуке од бетона и челика. Али, такав начин отстрањивања изазвао је оправдане сумње. Јапански научници недавно су изравили мишљење да та подморска гробља нису тако сигурна као што се мисли: најдубље океанске тишине ипак нису савршено тихе, кроз њих пролазе различите струје које једног дана могу да окуже воде ри-

боловних подручја када се сандуци распаду. Зато се енглески стручњаци носе мишљу да убудуће радиоактивне отпатке затварају у стаклене кошке. Али, овакав поступак је сувише скуп.

Канадски атомисти, кажу, имали су успеха са једним јетинијем материјалом — нефелином сијенитом — који апсорбује радиоактивне елементе из раствора и на тај начин образује једну желатинозну масу, док се највећи део воде, која сад није радиоактивна, може бацити! Сада се све стави у пећ и пече док се не добије стакласта маса из које радиоактивност не може да „побегне“.

Сво 304

НАЈВИШЕ

Највећи потрошачи цереалија су народи Јужне Родезије. Становници јужноамеричке државе Колумбије поједу највише шећера, Исландци највише млека, а Уругвајци меса.

ПРЕТСКАЗИВАЊЕ ЗЕМЉОТРЕСА

Јапански научници, на челу са професором универзитета Такеши Мицу Ками, изјавили су да са успехом могу да претскажу вулканске ерупције три дана унапред. Ерупција од десетог новембра била је претсказана месец дана раније. Потреси дају дијаграм вулканске активности. Кривуља расте, као и температура болесника, све до саме ерупције. Теорију професора Камија је потврдила и недавна ерупција вулкана Асама, северно од Токија. У овом вулканском подручју бележено је просечно по 40 земљотреса дневно. Затим је овај број нарастао на 400, да би на неколико дана пред ерупцију достигао 800 дневно.

НОС ПО ЖЕЉИ

Позната италијанска филмска глумица Елеонора Роси Драго која је и код нас снимала у копродукцији, оперисала је пре неколико дана по осми пут свој нос. Сада она жели да јој хирурзи врате првобитни облик носа.

НА ТРАГУ НЕПОЗНАТИХ ЖИВОТИЊА

тих сведочанстава изгледа потпуно веродостојна јер се заснива на исказима више сведока. Само је тако и било могућно да се реконструира њихов изглед.

Могућност да поједине од ових животиња заиста постоје није искључена. Потсећамо читаоце само на то да за многе, и то чак велике животиње, наука дуго није знала. Тако је, на пример, тигар откривен тек 1819, горилла 1847, циновски панда 1869, циновски гуштер са острва Комодо 1912 године, а афричка животиња окапи тек недавно.

БИЉНЕ ПОМАЖУ

ГЕОЛОЗИМА

Занимљива истраживања која су у области Самарканда извршили биохемичари, супрузи Јездакови, омогућила су да се утврди веза између биљног света у појединим крајевима и рудног блага у земљиној кори. Том приликом они су утврдили да у пепелу спаљеног лишћа и гранчица шипражја, које

расте јужно од планинског била Актау, има сребра, бизмута и антимона. Резултати тих и сличних анализа унесени су на специјалну мапу. Помоћу ње геолози ће знатно лакше моћи да нађу наслаге тих руда у земљиној кори.

Користећи се податком да се у извесном растлињу карактеристичном за један предео у околини Самарканда налази велики проценат хрома и никла, Јездакови су успели да открију једно непознато налазиште нефрита. А анализом једног тр новитог корова којим се хране камиле, примећено је ново налазиште оловне руде.

НЕУМОРНИ БОР

У Свердловској Области, у СССР-у, пронађен је недавно један необичан бор.

Познато је да четинари луче смолу која се искоришћава као драгоцен сировина за справљање терпентина и калофонијума. Али овај бор излучи у то-

ку само једне сезоне 15,5 килограма смоле, што значи десет пута више но обичан. Најзанимљивије је то да је ово дрво старо већ 180 година, тј. налази се у узрасту кад се излучивање смоле знатно смањује.

И ОН СЕ ЗАБАВЉА «ХУЛА-ХОПОМ»

Хула-хоп је продро и у животињско царство. Додуше, овај слон из циркуса „Медлано“

не окреће котур од пластичне масе око струка, јер не би могао ни да га навуче, већ око своје сурле.

Рад астронома већ је разнолик. Једни стварају нове теорије, објашњавају како је постао и развијао се свет, други састављају бескрајне каталоге звезда, региструју нове комете и астероиде. То је сложен и одговоран посао а обавља се у складу са прописима и законима утврђеним од стране међународних астрономских организација.

Астрономи су се недавно нашли пред једним озбиљним проблемом: за шта сматрати, како назвати и нумерисати нова небеска тела, сасвим мала у поређењу са звездама, али која и поред тога привлаче више пажње но све звезде заједно — вештачке земљине сателите.

После свестраног проучавања астрономи су одлучили да би било неправилно убрајати вештачке сателите у планете. Прави Сунчеви сателити постоје већ милијарде година и не мењају своју орбиту. Нова небеска тела астрономи су одлучили да региструју као комете. Јер, она се појављују —

«Спутници» или «комете»

да се тако изразимо — неочекивано, крећу се по разноврсним орбитама и ишчезавају после релативно кратког времена. Тако су се у каталозима комета појавили нови чланови. Сателит 1957 алфа 1, тако гла-

си астрономско име ракетеносача првог совјетског спутника. Сателит 1957 алфа 2 — то је сам први спутник. Сателит 1957 бета — други совјетски спутник.

Амерички спутник „Експлорер“, избачен прошле године, добио је име Сателит 1958 ал-

фа. Сви остали вештачки сателити лансирани током 1958 носе ознаке „сателит 1958“ уз следеће слово грчке азбуке, а ако се у једном испљивању појавило два или више вештачких небеских тела, онда иза тог слова долази још и одговарајући редни број, као што је то учињено код првог совјетског спутника и његове ракетеносаче — носача.

НЕПРАКТИЧНО

Највећи новац који је икад кован био је свакако шведски од десет талира. Прављен је од

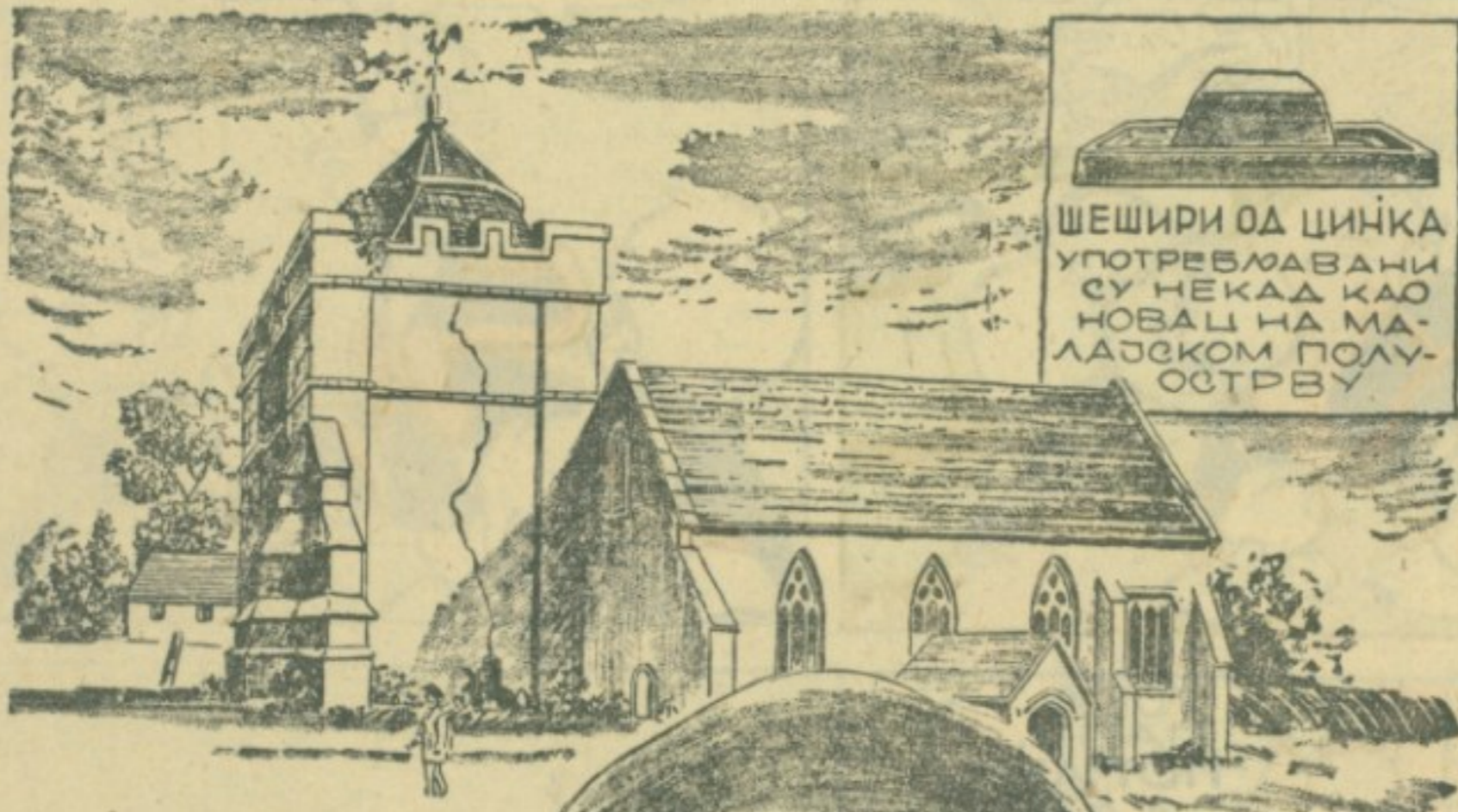
легуре бакра, а био је тежак 22 килограма и имао пречник од 82 сантиметра.

МОЖДА ЈЕ УСПЕС...

У Ници, главном туристичком граду француске Азурине Обале живи кројачки радник Марсел Лапјер, који је „у тајности“ — односно не говорећи ником ништа о томе — научио да слика. Пуних петнаест година радио је само недељом, или у слободне дане. Прошле недеље је приредио своју прву изложбу слика: око стотину платна од 3.000 колико их је досад насликао. Одабрао је само она која је сматрао најуспелијим. Два музеја у Ници, да би охрабрила и потстакла овог кројачког радника-сликара откупила су му двадесет радова.

Ripley's

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

ШЕШИРИ ОД ЦИНКА
УПОТРЕБЉИВАНИ
СУ НЕКАД КАО
НОВАЦ НА МА-
ЛАЈСКОМ ПОЛУ-
ОСТРВУ

НЕМИ ТОРАЊ

ЦРКВА У ШЕЛОЛИТУ
(ЕНГЛЕСКО ОСТРВО
УАЈТ) ПРОДАЛА
ЈЕ СВОЈА ЗВОНА
ДА БИ САГРАДИЛА
НОВ ЗВОНИК

„МИКИЈА“ ПЕРСИКУ
МАШКУ ЕДВАРДА
МИЛЕРА ИЗ ЛОНГ-
ВУДА (САД) ГО-
НИО ЈЕ ЈЕДНОМ
ЈЕДАН ЦРВЕН-
ДАК СВЕ ДО КУ-
ХИЊЕ ГЕГОВОГ
ГОСПОДАРА

СУЛТАНИ У СОБАЛИ

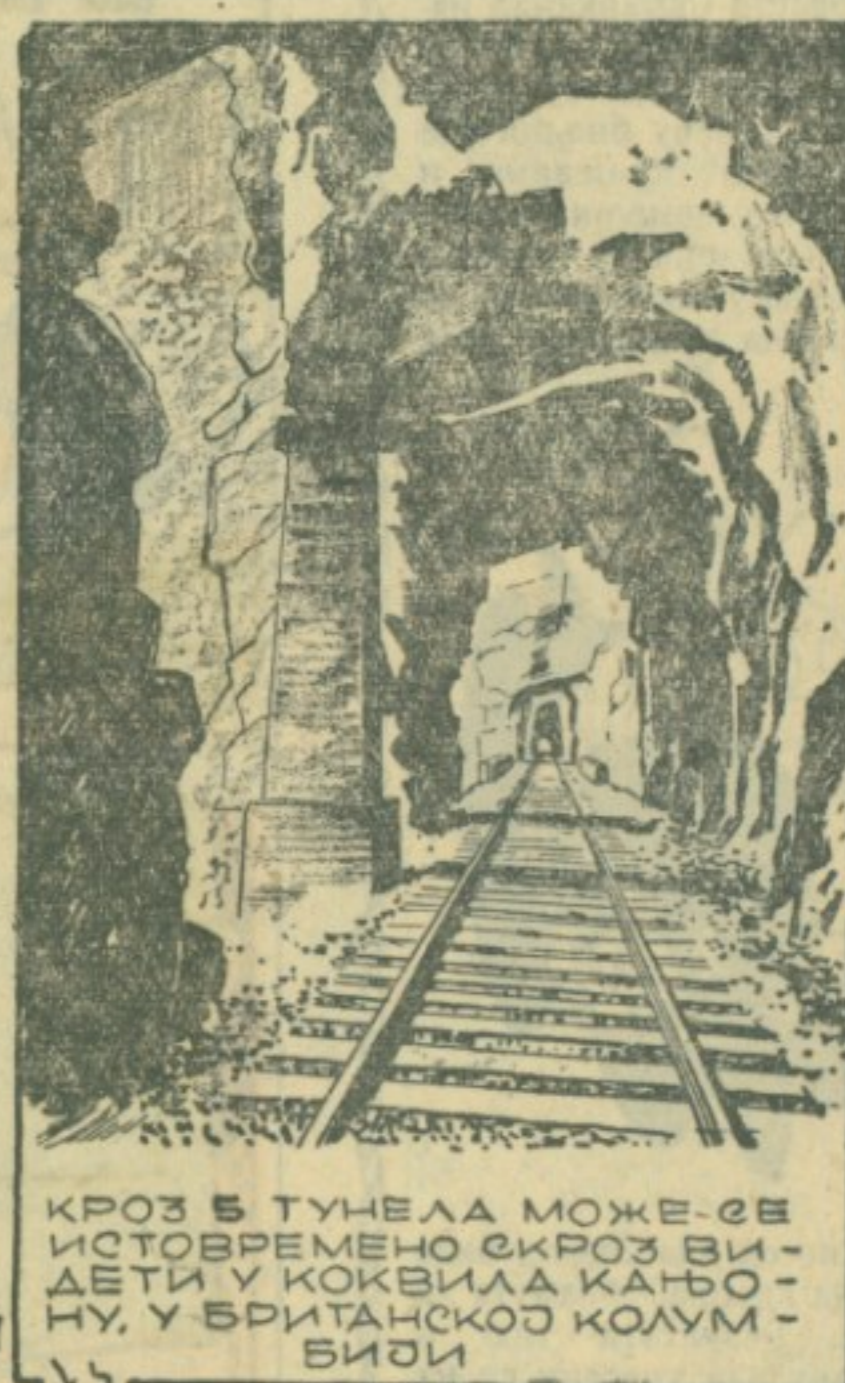
(ПОРТУГАЛСКА
ИСТОЧНА
АФРИКА)
МОРАЛИ СУ
ДА ИСПИЈУ
ОТРОВ
У СЛУЧАЈУ ДА
ИЗГУБЕ
ЈЕДАН
ПРЕДЊИ ЗУБ

ТАЈ
ОБИЧАЈ
ВАЖИО ЈЕ
ВЕКОВИ-
МА

СТАТУА СА СРЦЕМ

БРОЗАНИ КИП ГЕНЕРАЛА
ЖАН-БАТИСТА
КЛЕБЕРА
ПОДИГНУТА 1849 У СТРАЗБУРУ,
У ФРАНЦУСКОЈ, ЧУВА У СЕБИ
ГЕНЕРАЛОВО ПРЕПАРИРАНО
СРЦЕ

КРОЗ Б ТУНЕЛА МОЖЕ СЕ
ИСТОВРЕМЕНО СКРОЗ ВИ-
ДЕТИ У КОКВИЛА КАЊО-
НУ, У БРИТАНСКОЈ КОЛУМ-
БИДИ

КИНЕ- СКИ БУДИЛ- НИК

ВАТРА КОЈА
ЛАГАНО УНИ-
ШТАВА НАВО-
ШТЕНИ ШТА-
ПИФ, СТИЖЕ
ДО КАНАПА
И ЈЕДНА МЕ-
ТАЛНА КУГЛА
ПАДА НА ГОНГ

ОД ТОГ ЗВУКА
СПАВАЧ СЕ
БУДИ

ЗБОГОМ

Надамо се да си нашао
срећу, драги Саме. Заслу-
жио си је.

ДРАГИ САМЕ

— Зове се Герта, — обаве-
стила ме је жена. Водила сам
га на Цонсову фарму. Између
свих патака он је баш њу и
забрао и одмах јој пришао.

Мала Герта била је мирна и
стидљива. А Сам, све што је до
бијао да једе делио је са њом
дајући јој чак најбоље кома-
де. Старао се да је што боље
смести. Али његова кухиња
била је сувише мала за обоје.
Саградиле су им нову, већу.

Био је то савршен „брак“.
Обоје су целу зиму провели
поред саме куће или у њој.
Али са почетком пролећа по-
чели смо да примећујемо како
се Сам мења. Као да су га
шума и поток мамиле.

Првог дана кад је Сам од-
вео своју малу жену у шуму
знали смо да га је природа о-
дузела од нас. Никада више
он неће бити исти. Сваким да-
ном њих двоје су се све више
удаљавали.

А онда, једног дана нису се
више ни вратили.

Заједно са Мекком претра-
жили смо шуму и поток. Стал-
но смо га дозивали. Двапут
нам се учинило да му је Мек
на трагу, али узалуд. Плаши-
ли смо се да су онако сами,
могли да постану плен неке
лисице или куне. Те ноћи го-
тово нисмо ни спавали.

Било је јутро кад смо чули
Самово гакање. Сваког часа
оно је постајало гласније. А
онда смо га угледали како се
гега најбрже што су могле да

га његове незграпне, кратке
ноге носе.

Када смо отворили врата он
је пожурио ка нама ударајући
нас кљуном као да нас вуче.
Пошли смо за њим. Замахом
је репом у знак захвалности.
А онда нас је повео кроз шу-
му.

Када смо стигли до потока
ушао је у њега и почео да
плива. Пошли смо за њим о-
балом. На једном месту је и-
зишао тужно гачући. Ту, пред
нама, лежало је Гертине бело
тело.

Мала рупа на њеном врату
показивала је да ју је закла-
ла кунa. Донели смо Грету ку-
ћи и закопали је у мали гроб
поред саме кухиње.

Сам је данима био тужан.
Ништа није хтео да једе. По-
кушавали смо да га затворимо
надајући се да ће је брзо за-
боравити. Али он је увек у-
спевао да побегне и оде до
места где је Герта заклана.
Груди су ми постале крхља-
ве, а ноге слабе.

Почетком јесени пар див-
љих патака спустило се на ма-
ло језеро које се налазило у
близини куће. Време је било
топло и они су ту остали го-
тово две недеље. Сваки дан
смо их видели како плове је-
зером.

Али, једног дана, наједном,
великог дивљег патка више
није било. Убио га је син неког
фармера.

Тужно гачући, дивља патки-
ца је узалудно тражила свог
друга. Иако готово два кило-
метра удаљен, Сам је чуо њен
глас и као да га је разумео. И
они су се нашли — Сам, бео
и неспретан, са крилима која
нису могла да га носе и див-
ља птица, мрка, јаких крила.

Нашли су се на пољском по-
току на коме су обоје умели
да пливају. Сам се никада ви-
ше није вратио кући.

Пролазећи тих раних јесе-
њих дана поред потока, често
смо га виђали. Мора да је био
драг тој дивљој птици исто
колико и нама, јер је она оста-
ла са Самом и када су све о-
стале дивље патке одлетеле
на југ.

ОПТИМИСТА

Штампа на западу прогласила је ових дана једног старог
Француза неког Франсоа Андреа, директора чувеног Казина
у Кану, где се одржавају познати светски филмски фестива-
ли — за највећег оптимисту на читавом свету. Ову титулу
су му новинари доделили зато што је на сам дан Нове године,
када је он управо навршио своју осамдесет прву годину жи-
вота, потписао нови уговор пошто му је стари истекао, по
коме се обавезује да буде директор Казина и за следећих
тридесет година. Иначе, он је директор овог здања већ пуних
50 година.

Приликом потписивања овај самоуверени осамдесетого-
дишњак — који је за беспрекорно вршење дужности награ-
ђен новчаном премијом, — изјавио је: „Не видим никакву
препреку због које би требало да захтевам да се рок новог
уговора који гласи на 30 година смањује... Ја намеравам да
поштено и предано отслужим још и тај рок па тек онда да
се повучем у пензију...“

Завишљиве жене

Наполеон је последњи пут покушао да се искрца на ен-
глеско копно 1797 године. Али осујетиле су га у томе — же-

не. Једна мања група жена је код места Фишгард, стално
ишла у круг поред обале. Свака од њих била је увијена у
велики црвени шал. На бродовима су стекли утисак да се на
обали налази велики број војника.

Добили смо Сама
када је имао све-
га три месеца. По
клонили су нам га
као дар на дан
венчања другови
из моје канцеларије. Обукли
га у специјално за њега на-
прављен фрак. Око врата му
је била крута бела крагна од
картона и црна лептир машна,
а на глави мало накривљен
цилиндар.

— Чула сам за којекаве лу-
касте свадбене поклоне, али
никада да поклон може бити
обучени патак, — рекла је мо-
ја жена.

— Па ипак задржаћемо га,
зар не? — упитао сам.

У том тренутку Сам је окре-
нуо главу и погледао нас. То
је решило ствар.

Назвали смо га Сам и ми-
слим да му се то име свиђало.
Када бисмо га позвали из би-
ло којег дела куће, он би увек
гакнуо у знак одговора.

Направили смо му мало
склониште у кухињи. У току
дана он би се шетао по дво-
ришту. Али сваке вечери дола-
зио би до кухњских врата и
куцао кљуном тражећи да га
пустимо унутра.

Обично је спавао до осам
ујутру. Петнаест минута ка-
сније већ је захтевао свој до-
ручак. Ако га не би добио од-
мах он би догегао до подно-
жја степеништа и гласно из-
ражавао своје незадовољство.

Изгледа да Сам није волео
псе. А ипак се некако сприја-
тељио са нашим рундовом Мек-
ком. После ручка је најрадије
дремао наслоњен на његову
топлу њушку. Али ако би се
приближио неки други пас
Сам је наваљивао на њега и
гонио га док овај не би побе-
гао.

Када је Саму било две го-
дине, моја жена му је набави-
ла друштво — једну белу паг-
ку.

24 МИНУТА

гас се шири и, мада се нисмо ослободили никаквог баласта, понети смо на висину од 1.200 метара, највећу коју смо уопште достигли у току путовања. Ево докле допире поглед:

Под нашим ногама свети Ашел са својим тамним врховима, заокруженим као да их човек гледа кроз поглед. Спљоштена катедрала, чији се то-

Лонго, толика гомила камења као да их је човек оставио овде-онде за посипање и набијање циновских путева. У том тренутку унутрашњост наше корпе је осветљена. Ежен Годар држи стално отворене славине.

Ништа нам не одаје присуство плина, ни његова боја ни мирис.

Спуштамо се, јер смо све тежи. Да бисмо се одржали у ваздуху, потребно је да бацимо преостали баласт. Хиљаде избачених летача говоре нам да уколико се спуштамо нани-

мље, захватио нас је јак ветар. Летимо изнад димњака неке фабрике и завирујемо да му видимо дно, људи-мрави постали су већи и трче друмовима. Ту је мали пашњак између две железничке пруге које се развајају.

— Где ћемо сад? — питам. — Где ћемо сад? — одговара Ежен Годар. — Прелетимо пругу и село које је на оној страни. Ветар је јак.

Примећујемо како се љуља дрвце.

Прешли смо Невил. Пред нама је равнина. Ежен Годар прво баца уже за везивање балона, које је дуго 150 метара, затим котву. У 5,47 котва је ударила о земљу; ручица на вентилу повучена је неколико пута.

Захвални радозналци јуре, хватају уже и ми, без икаквог потреса лагано додирујемо земљу. Балон се спустио на тле као огромна снажна птица а не као грабљивица која у крилу носи пушчано олово.

Двадесет минута касније балон је био испражњен, укугурен, спакован, стављен на двоколице и нас су једна кола одвезла у Амијен.

Ето вам, драги господине Жене, неколико кратких али тачних утисака. Дозволите ми да додам још и то, на подвојством Ежена Годара, било да

је реч о обичној ваздушној шетњи или о дугој аеростатичној вожњи, не може да се догоди никаква опасност. Смео, интелигентан, пун искуства и врло хладнокрван, он је имао више од хиљаду пењања у старом и новом свету, и зато ништа не препушта случају. Све предвиди и ништа не може да га изненади. Зна куда иде и где ће да се спусти. А то место проналази са невероватном проницљивошћу. Његови апарати су увек у најбољем стању. Никад се не колеба при руковању вентилом, а има и преломно уже које му омогућује да, у случају потребе, ако корпа почне да се вуче по земљи, — брзо испразни балон и нагло заустави.

Ежен Годар, по свом искуству, по својој хладнокрвности, по свом оштром оку, прави је господар ваздуха и, као што је познато, ниједан други ваздухоплавац не може се с њим упоредити.

У таквим условима путовање ваздухом пружа пуну сигурност.

То чак није ни путовање, то је нешто као сан, али сан који траје увек сувише кратко.

Примите, драги господине Жене, итд...
29 септембра 1873

Жил Верн

У БАЛОНУ

рањ не може да разликује од последњих варошких кућа; Сома, као узана светла трака; железничке пруге, улице, вијугави путеви, градине, права пиљарева тезга на пијаци; поља, као извађени шарени лист из књиге мустара некадашњих кројача; Амијен, наслага малих сивкастих коцки; човек би помислио да је неко испразнио наред поља сандук нирибершких играчака. Затим околна села св. Фисијен, Виле Бретоне, Ла Невил, Бов, Камон,

же, утолико је струјање ваздуха све јаче. Пред нама је Лонго, али пре њега још много мочвара.

— Хоћемо ли да се спустимо баш у ову бару? — запитао сам Ежена Годара.

— Не, — одговорио ми је он, — Али, пошто више немамо баласта, бацимо своју путничку торбу.

Требало је свакако да прелетимо преко बारे.

Стално падамо. У 5,43, на 500 метара од зе-

Било да се данас говори о атомској подморници „Наутилусу“, о летеву на Месец, о батискафу па чак и о теледиргованим апаратима, помиње се готово увек име Жил Верна. Овај велики писац чија су многа дела штампана у милионима примерака, оставио је за собом и неке рукописе који до данас још нису објављени. Његова репортажа „Двадесет четири минута у балону“ тек недавно је у Паризу доживела прво штампање. Захваљујући листу „Ви имаж“, многи читаоци па и читаоци нашег листа моћи ће да се упознају сада први пут са овим делом на кога је Жил Верн написао још 29 новембра 1873 године.

Ову репортажу писац је послао у Амијен, штампари Женеу, који га је молио да опише своје прво узлетање у балону. Занимљиво је да је Жил Верн први пут летео пуних десет година пошто је штампао чувени роман „Пет недеља у балону“ и 22 године по објављивању приповетке „Путовање у балону“ по којој је касније написао роман „Драма у балону“.

Један од најбољих Вернових историографа, Корнезис Хелинг из Амстердама својевремено је пронашао ову малу репортажу. На предлог доктора Рожеа де ла Фија преписао ју је у своју цепену бележницу. Захваљујући сада његовој дозволи, а он је син Жил Верновог нећака, репортажа је први пут угледала света, у Француској, крајем децембра 1958 године.

Као што је познато, овај плодни писац је за 42 године написао 104 романа, већих и мањих прича, комедија, оперета, водвиља па чак и неколико збирки песама.

Међу необјављеним рукописима налази се: „Путовање у Енглеску и Шкотску“, „Цезар Борнија“, „Женидба господине Ансела де Тијела“, „Конфитебор“ и „Париз XX века“. Године 1845, кад му је било 17 година написао је трагедију у стиховима која до данас није ни штампана ни извођена. Од других позоришних комада ваља споменути комедију нараву „Срећни дани“ и две оперете „Марколенини другови“ и „Крча у Арденима“.

Ево како изгледа Вернова репортажа упућена амијенском штампари.

Драги господине Жене, на ваше тражење, шаљем вам неколико опаски о „Метеоровом“ путовању:

Ви знате под каквим је условима пењање извршено: балон, углавном мали, запремине 900 кубних метара, тежак 270 килограма заједно с корпом и опремом, напуњен гасом, који је одличан за давање светлости, али је сасвим осредње снаге за пењање, требало је

да понесе четири лица: ваздухоплаваца Ежена Годара и три путника: адвоката г. Деберлија, поручника г. Мерсона и мене.

Кад је требало поћи, показало се да је немогуће повести све људе. Пошто је г. Мерсон са Еженом Годаром већ предузео аеростатично пењање у Нанту, пристао је, иако је већ платио, да уступи место г. Деберлију који се, као и ја, први пут пео у ваздух. Зачула се добро позната заповест: „Пресеците конопце!“ Требало је да се ослободимо тла, кад... били смо заборавили да је син Ежена Годара, један неустрашиви шврња од десет година, прескочио ивицу корпе. Због њега смо морали да жртвујемо два од четири пака баласта. Само два пака! Јер, да то нисмо учинили, балон се никад не би подигао. Кренули смо у пет часова и 24 минута, лагано и косо. Ветар нас је носио према југоистоку, а ведрина неба није се ни са чим могла упоредити. Само се на дну хоризонта видело неколико сивих облака.

Кад је мајмун Жак (овако је Жил Верн назвао Годаровог синчића) искочио помоћу свог падобрана, почели смо да се брже пењемо и, у пет часова и 28 минута већ смо лебдели на висини од 800 метара, што нам је открило анероидни барометар.

Поглед на град био је величанствен. Трг Лонгвил лично је на мравњак са црним и првеним мравњима, једни су били цивили а други униформисана лица. Врх торња на катедрали постепено се спуштао наниже и као некаква казаљка показивао нам је колико се пењемо.

Ми у балону нисмо осећали никакве покрете. Изгледало је се налазимо стално на истој висини. Широ се само наш видик, док се земља испод корпе дубила у облику левка. Савршену тишину, потпуни мир у атмосфери реметили су једино дрхтаји ужади која нас носе.

У 5,32, зрак сунца излази из облака који покривају западни хоризонт и дотиче се балона;

20 ЖИВЉАЈИ БИМА И БУМА

ЕВО, ДОНЕЛА САМ ТРИ БОЦЕ ОНОГ НОВОГ СУПЕР-ТОНИКУМА КОЈИ ЛЕЧИ СВЕ БОЛЕСТИ!

КАКО ЈЕ ТО ТАЧНО, МОЖДА ЋЕ ИЗЛЕЧИТИ И КАПЕТАНОВ ИШИЈАС!

М-М-М-М! ПИЛЕКИ АЗМОКАЦ!

ШТА ТО БИ?

ВРАТИТЕ СЕ И ПОКУПИТЕ ОНО РАЗБИЈЕНО СТАКЛО!

РАЗДВОЈМО СЕ, БРАТЕ!

НИСМО МИ!

МОЖДА СИ БРЗ, АЛ! ТВОЈА МАМА ЈЕ ЈОШ БРЖА! НЕКЕШ МИ ПОВЕКИ!

ХТЕО СИ ДА ПОБЕГНЕШ? МОЖДА ЋЕШ КАД ПОРАСТЕШ БИТИ БРЗ НА НОГАМА КАО ЈА, АЛ! ЗАСАД...

МОРА ДА ЈЕ ЖИВОТ БИО САСВИМ НЕЗАНИМЉИВ ПРЕ НО ШТО ЈЕ РОБЕРТ ФУЛТОН ИЗУМЕО ТЕСТЕРУ... А МОЖДА ЈЕ ТО И НАПОЛЕОНОВ ПРОНАЛАЗАК?

НЕБЕСА!

СВА СРЕЋА, МАМА, ШТО НИКО НИЈЕ ПИО ОД ОВОГ ТОНИКУМА!

АКО ЈЕ ТАЈ ТОНИКУМ ОВО НАПРАВИО ОД ПОДА, ШТА ЛИ БИ ТЕК БИЛО СА СТОМАЦИМА?

WUNDER.

ЛОВ НА ПУМУ

У ВЕСПОМОЋНОМ ВЕСУ ПУМА КЕЗИ ЗУБЕ: ЊЕНИ ГОНИОЦИ ОПКОЛИЛИ СУ ДРВО НА КОМЕ СЕ СКЛОНИЛА И ЗА ЊУ НЕМА ВИШЕ СПАСА. — СЛЕДИ КРАТКА ДРАМАТИЧНА БОРБА.

ПУМА СЕ НАШЛА У РУКАМА СВОЈИХ НЕПРИЈАТЕЉА. КОМАД ДРВЕТА И ЈАКА ЖИЦА СПРЕЧАВАЈУ СТРАШНО ЗУБАЛО ДА ПОСТАНЕ ОПАСНО.

ФАРМЕР БИЛ МИЛЕР КРЕЉЕ У ПОТЕРУ ЗА ОПАСНОМ ПУМОМ У ДРУШТВУ НЕКОЛИКО СВОЈИХ СУСЕЛА. КАКО ВИ СПРЕЧИЛИ ДА ОВА НЕМАЈУ ПОЧИНИ ЈОШ ВИШЕ ШТЕТЕ, ПОСЛЕ ДУГОГ ТРАГАЊА НАЈЗД СУ ЛОВАЧКИ ПСИ УШЛИ У ТРАГ НЕПРИЈАТЕЉУ.

УЗАЛУДНО ЈЕ БИЛО БЕКСТВО НА ДРВО. ЛАСО ЛОВЦА СКИНУЛО ЈЕ ПУМУ СА ЊЕГА И ОНА САДА, ВЕСПОМОЋНА, ЛЕЖИ НА ЗЕМЉИ И ДОЗВОЉАВА ДА БУДЕ ВЕЗАНА.

Неумољиву борбу објавили су фармери Аризоне уништитељу њихових стада — једној пуми. Где се она ували ту падају као жртве њене крволочности десетине говеда, оваца и коза. Људи је неуморно лове док им не падне у руке жива или мртва. Више од пет хиљада долара штете нанеле су пуме досад фармеру Бил Милеру.

Да ухвати пуму живу, то је чврста одлука ловаца, јер воолошки вртови плаћају високу цену за њу. На овај начин фармер може бар донекле да надокнади штету коју је од ње претрпео. Огорчени отпор уловљене пуме остаје без успеха; ловци и конопци су јачи. Наиме, јаким кожним каишевицама морају се животињи везати ноге, јер она се очајнички бори против ропства. Ако успе да удари неког својим оштрим канџама отварају се страшне ране. Људи то знају и зато су стално на опрези.

Дубоко се зарезују пумини зуби у комад дрвета који јој гурају ловци у чељуст када је ухвати. Док пума бесно загриза дрво, њушкы јој брзо везују жицом. Тиме је дивља звер коначно онеспособљена и савладана.

Лов је завршен. Фармер одводи побеђену пуму на своју фарму. Ускоро ће краљ Стеновитих Планина заменили слободу тесним кавезом једног зоолошког врта. Иза

јаким решетака само ће сањати о својој домовини Аризони и Новом Мексику. Од Роки Мунтена до Патагонии простире се област у којој живи пума. Тело јој је узано, покривено сребрнато-сјајном длаком, и дуго око 150

ПСИ КЕВЉУ И НАЈАВЉУЈУ ДА СУ ОПКОЛИЛИ ПУМУ КОЈА ЈЕ ПОТРАЖИЛА УТОЧИШТЕ НА ЈЕДНОМ ДРВЕТУ. ХРАВРИ ГОНИОЦИ РЕСКИРАЈУ ДА СЕ ПОЛГНУ НА ДРВО И ДА ЈЕ УХВАТЕ ЛАСОМ. ТО ЈЕ НАЈОПАСНИЈИ И НАЈТЕЖИ НАЧИН ЛОВА. ПОНЕКАД ТРАЈЕ ВЕОМА ДУГО, СВЕ ДОК ОМЧА НЕ ЗАКАЧИ ЗВЕР.

КО ЈЕ ПРОНАШАО

јачких ратничких племена по Египту, Грчкој и античком свету уопште.

Проналазак точка претставља један од највећих изума у историји. Стога није чудо што свака енциклопедија посвећује овом значајном „механизму“ читаве странице. О току су писане научне студије на више стотина страница као што је дело Француза Форестјеа „Палеотехничка проучавања точка“ или Енглеца Сомерфилда „Точкови“. Па ипак сва ова дела као ни последње издање великог Ларуса у 17 књига не садрже ни реч о пореклу точка и његовој историји.

Међутим, зна се да су већ Египћани почели употребљавати точка у време Средњег царства (2.160—1.580 године пре наше ере). Али, они су знатно пре употребе точка као трансмисионог механизма у саобраћају, знали за лончарски точка који је коришћен још у доба Старог царства (2.778—2.100 године пре наше ере). Дуго су

научници тражили одговор на питање како су Египћани могли резати дрво за точка кад нису знали за тестеру која се вероватно појавила тек у гвоздено доба које је у Египту настало око 1.200 година пре наше ере.

Ово је постало још чудније када се сазнало да сами Египћани нису изумели точка већ су га готовог примили од ратничког племена Хикса из Азије које је са својим борним колима, око две хиљаде година пре наше ере, покорило мирне египатске фелаге.

Најновија истраживања су показала да ни Хикси нису изумели точка, већ да је он постојао знатно и пре њих. На најстаријим уметничким делима сачуваним од Еламита, Хитита, Сумераца и Халдејаца још из четвртог миленијума пре наше ере, могу се видети и точкови. Али историја точка је још дубља. На једној гроб-

ТОЧАК?

нице откривеној у Уру, у Персији, цртеж показује да је овај значајни узум стар најмање 6.000 година! Једна скулптура из истог доба позната под именом „Животиње у запрези“ приказује лавове упретнуте у кола. Проучавање изгледа и структуре првих точкова показало је

и начин њихове израде. У то време они нису прављени резаном помоћу металних тестера. То су били врло примитивни, невестито истесани точкови, састављени из неколико делова, шуљби у средини и приближно кружног облика. Из Азије где су уствари настали они су пренети посредством освајача и то да су стари Египћани направили пирамида, пронашли тек око хиљаду година пре наше ере. А стари Сумерци и Халдејци, иако су за точка знали читавих 3.000 година раније нису га употребљавали.

ЧИТАМО СА УСАНА ГЛЕДАЈУЋИ ЦЕЛО ТЕЛО

Да бисмо успешно читали неке „са усана“ потребно је да посматрамо читаво његово лице па и покрете појединих делова тела. Јер све то игра већу улогу у споразумевању него што се досад мислило. Др Стоун, психолог из Лос Анђелоса, приказивао је групи студената неке филмове у којима су глумци „говорили“ покрећући само усне, затим користећи мимику па најзад и покрете читавог тела. Студенти, иако нису били навикли да читају са „усана“ ускоро су много боље разумели глумце који су говорили само уснама и телом.

ДВЕ ЖЕНЕ

Јанка Јовановић је написала и једну већу студију „О проституцији“, која је после њене смрти објављена у научно-социјалистичком часопису „Живот“ 1906 године.

Љубица Ивошевић била је једна од малобројних занатских радница и уопште „женскиња“ које се у Србији почетком овог столећа ретко појављивало у јавном друштвеном животу а поготову у социјалистичком покрету. И то у оно време када је чак и међу мушкарцима било тешко наћи и десетак потписника за оснивање „Београдског радничког друштва“.

Ивошевићева је изучила кројачки занат и у својој осамнаестој години већ је била у првим социјалистичким редовима, захваљујући углавном утицају и настојањима двојице своје браће који су били познати со-

цијалисти — Један металски а други берберски радник. Скренула је на себе општу пажњу најпре у културним групама „Београдског радничког друштва“. Ту је имала прилике да се више заинтересује а затим и ближе упозна са социјалистичком књижевношћу и поезијом, за коју је показивала нарочиту склоност. Убрзо је и сама почела са успехом да пише. У то време била је прва и доста дуго времена остала једина жена-пролетерски песник у Србији.

Када се упркос свих политичких стега и забрана, ипак почело у току 1902 и 1903 са оснивањем првих радничких класних синдикалних организација и Ивошевићева је била у малој групи оснивача Савеза кројачких радника, у чије чланство се уписала као прва и једина представница женског пола.

Њена прва песма „Напред!“ објављена је у „Радничким новинама“ од 9 марта 1902 године. Отада, па све до 1920 године, највећи број њених песама објављиван је у „Радничким новинама“ и нишкој „Будућности“, а затим у социјалистичком часопису „Живот“ од (1903 до 1906) децем пролетерском листу „Будућност“, „Мајским списима“, радничким календарима и социјалистичким листовима и часописима. Најодраније њене песме са крајом биографског белешком о њој објављене су у књизи

„Ивошевићева се упознала са вођом бугарског социјалистичког покрета Георги Димитровом приликом његовог доласка у Београд, 1904 године, на проласку за Босну. После тога се за Димитрова. Тамо је такође била активна у радничком покрету и као Љуба Димитрова, слала је и даље често своје

песме „Радничким новинама“ и другим социјалистичким листовима у Србији, одржавајући на тај начин сталну везу са покретом и земљом у којој је рођена и коју никад није престала да воли.

Године 1920 боравила је дуже времена у Београду као емигранткиња. Учествовала је и на Вуковарском конгресу као гост, а затим је из Србије отишла са својим мужем у Совјетски Савез где је и умрла.

Први пут

У РАДОВИШТУ, ВАРОШИЦИ КОЈА ИМА 5.000 СТАНОВНИКА, ПРИРЕЂЕНА ЈЕ ИЗЛОЖБА УМЕТНИЧКЕ ФОТОГРАФИЈЕ СТАНОЈА ВОЈОВИЋА. ОВО ЈЕ БИЛА ПРВА ИЗЛОЖБА ОВЕ ВРСТЕ У РАДОВИШТУ. НА СЛИЦИ СЕ ВИДЕ ЖЕНЕ ИЗ ОКОЛНИХ СЕЛА БЕДИНА И КОНЧА КАКО СЕ УПИСУЈУ У КЊИГУ УТИСАКА.

ИСТАКНУТИ БОРЦИ У РАДНИЧКОМ ПОКРЕТУ СРБИЈЕ

Од жена које су прве приступиле радничком покрету у Србији док је он, пре 58 година, био још у формирању, нарочито су се, већ тада а и доцније, истакле својим изванредним способностима и одашћу према радничкој ствари и социјализму: Стојанка Драгинева — Јовановић и Љубица Ивошевић — Димитрова.

Стојанка Драгинева је рођена у Рушчуку, у Бугарској, 1873 године у кући сиромашних родитеља. Основну школу завршила је у свом родном месту, а гимназију је учила у Трнову и Софији. Још као ученица, а потом и као учитељица, сарађивала је у бугарском радничком покрету. Тако је поред осталих упознала српског социјалисту Косту Јовановића када је он после Ивањданског атентата на краља Милана (1899) пребегла у Бугарску. За њега се после и удала. Доцније је студирала на универзитету у Женеви и на великој школи у Београду, изучавајући искључиво природне и социјалне науке.

Поред других научних радова и политичких чланака, Сто-

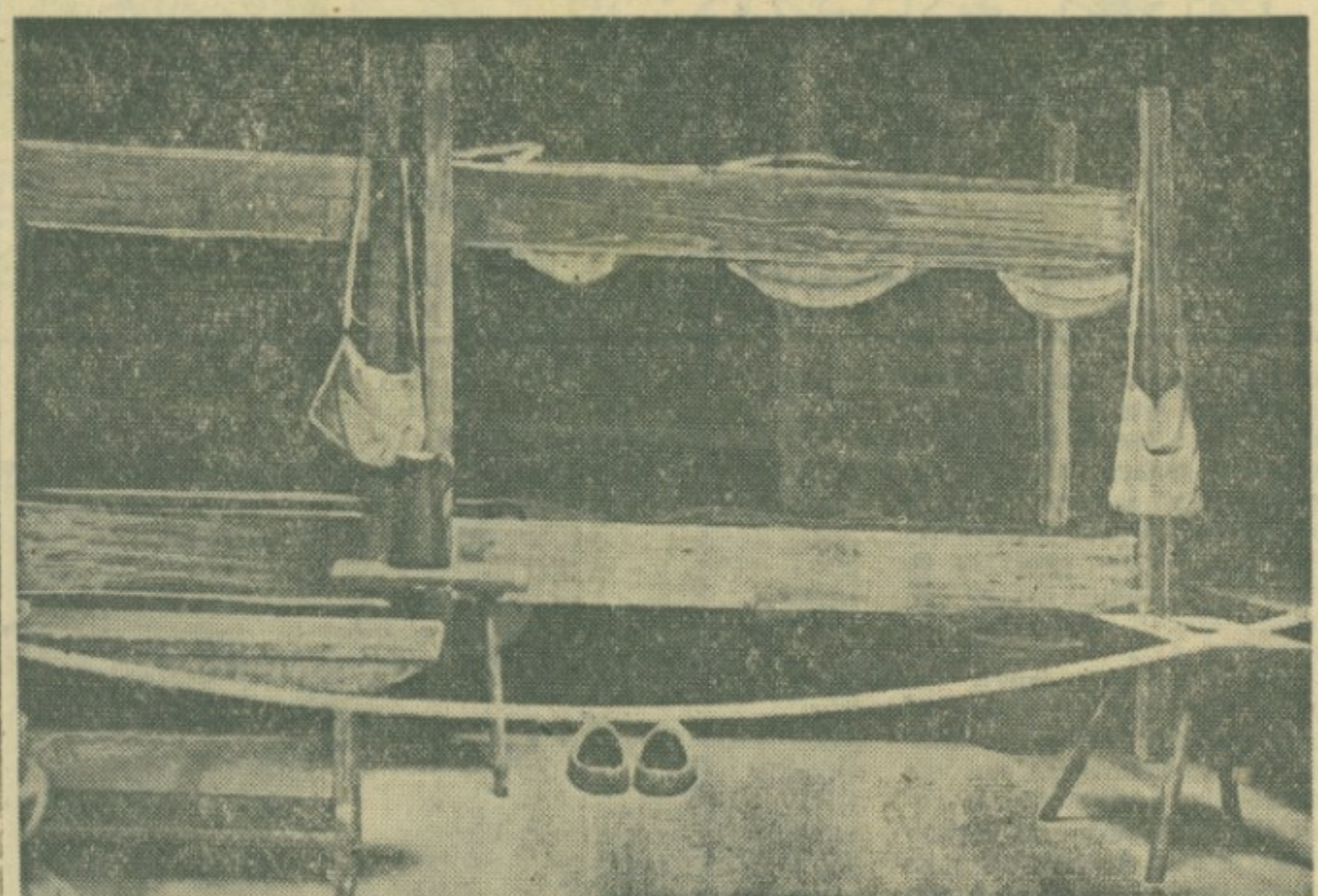
Јанка Јовановић је написала и једну већу студију „О проституцији“, која је после њене смрти објављена у научно-социјалистичком часопису „Живот“ 1906 године.

Љубица Ивошевић била је једна од малобројних занатских радница и уопште „женскиња“ које се у Србији почетком овог столећа ретко појављивало у јавном друштвеном животу а поготову у социјалистичком покрету. И то у оно време када је чак и међу мушкарцима било тешко наћи и десетак потписника за оснивање „Београдског радничког друштва“.

Ивошевићева је изучила кројачки занат и у својој осамнаестој години већ је била у првим социјалистичким редовима, захваљујући углавном утицају и настојањима двојице своје браће који су били познати со-

цијалисти — Један металски а други берберски радник. Скренула је на себе општу пажњу најпре у културним групама „Београдског радничког друштва“. Ту је имала прилике да се више заинтересује а затим и ближе упозна са социјалистичком књижевношћу и поезијом, за коју је показивала нарочиту склоност. Убрзо је и сама почела са успехом да пише. У то време била је прва и доста дуго времена остала једина жена-пролетерски песник у Србији.

ЗАРОБЉЕНИЧКИ ЛОГОР

У току Другог светског рата Немци су одвели у заробљеништво милионе људи из целе Европе. Тамо су биле и стотине хиљада наших људи. Живот заробљеника био је мучан. Дању су радили веома тешке послове, а увече враћали у бараке да спавају на двоспратним креветима од дрвета на којима се налазила сламарница са пилотиним. Соба је била препуна кревета. Војничка торба и клопне за ноге били су цео комфор. Храна: чорба од зеља и проклијалог кромпира.

ТУРИЗАМ "РГОВИНА"

Савез између туриста и трговине склопљен је у давна времена — још онда када су се појавили први туристи. Спретни трговци спремни су на све да би угодили богатим туристима, трудећи се да их окруже сваковрсним комфором. Али, многи туристи то не цене. Њих више привлаче тешко проходни тропски крајевии, маме их густе джунгле, подводно царство. Туристи одлазе тамо, а трговци просто трче за њима...

Искије, ускоро ће бити отворен подводни ресторан. Тамо ће се уз шољицу кафе моћи да склопип познанство — додуше само

И гле, у тропским шумама Кеније појавили су се модерни хотели. Додуше, поштујући склоности туриста, трговци их нису подигли на земљи, већ у крошњама циновог дрвета. Наравно, они нимало не личе на примитивно Тарзаново обиталиште. Међу гранама шумских дивова туристи ће наћи удобну собу с купатилом, електричним осветљењем и послугом. С хотелске терасе открива се видик на оближњу джунглу. Око саме оgrade шетају се жирафе и нилски коњи. Ноћу, кад становници шума дођу на појило, стража буди хотелске госте и управља рефлектора на антилопе које су дошле да утоле жеђ или на слонове који се купају. Може се понекад видети и по који лав...

Разуме се да правим туристима нису потребни ни хотели у крошњама дрвећа ни подводни ресторани. Али, има и таквих „туриста“ који вредност онога што су видели цене према излатом новцу. За њих се и праве хотели усред джунгле и ресторани на дну мора. Од њихове туристичке „страсти“ живе вешти трговци.

А под водом? Предумивливи трговци су продрли и тамо. У Нипуљском Заливу, крај острва

СМЕЛИ ПОДВИГ

Једна кратка вест у француским новинама о првом успешном катапултовању падобранца из авиона који је летео брзином од око 850 километара на час, изненадила је недавно све оне који се интересују за ваздухопловство. Досад су катапултовани пилоти једино у случају несреће — када их заједно са седиштем избаци експлозивна патрона на чему се и заснива овај катапултски систем — или када је авион већ летео увелико смањеном брзи-

не теорије, пријавио се француски падобранец Жак Дибур. Он се први, и једини уосталом, јавио добровољно за пробу са катапултом при великим брзинама. Дибур је прво живио биће које је требало да замени лутку у овим опасним подухватима.

Пре три месеца Дибур је са много жара и одлучности почео да вежба, понављајући непрестано „Или ћу успети или никада више нећу полетети“. Ни страх који је морао осећати после Лалемановог трагичног удеса, није га одвраћало. Није га поколебала ни

ПАДОБРАНАЦ ДИБУР И ЊЕГОВА СУПРУГА ВРАЂАЈУ СЕ РАДОСНИ СА ЊЕГОВОГ ПРВОГ СКОКА

ном. Досад су само лутке израђене од дрвета и сламе катапултоване пошто је таква проба везана с најмањим изгледима на успех услед страховитог притиска ваздуха који настаје при тако великој брзини.

„Успећу или ...“

Још пре четири године када се у авијацији тек појавио систем катапултовања пилота заједно са седиштем — из авиона који је претрпео хаварију и који пада, вршене су пробе са живим људима, падобранцима, али при релативно смањеној брзини, не већој од 350 до 400 километара на час. При већој брзини вршене су катапултовања искључиво са специјално подешеним луткама.

Први човек који је добровољно пристао да буде катапултован при брзини од 600 километара на час био је смели француски падобранец Лалеман. Међутим, проба се и поред најбрикливијих вежби и припрема, завршила трагично. Уређаји катапулта су функционисали, додуше, беспрекорно, падобранец се отворио, седиште са којим је Лалеман избачен одвојило се аутоматски, али смели падобранец није могао да издржи силан ваздушни притисак који му је просто сломио кичмени стуб и извинуо ноге. И данас после пуне четири године лечења он је остао тежак богаљ који никада више неће моћи да стане на ноге.

Истина, отада, за ове четири године много се штошта усавршило на авионском катапулту, али отпор човека према притиску ваздуха при великим брзинама није се могао изменити. Стручњаци су детаљно и дуго обрађивали питање увежбавања будућег падобранца — катапултисте не у погледу самог механизма, већ његове физичке издржљивости, а на првом месту: усправни држања кичме и грчевито стиснутих ногу под изрочитим углом.

За пробу, после тако разра-

вест да је и брзина авиона за овај први опит катапултовања живог бића повишена на шест стотина на 850 километара на час. Млади одважни човек је остао одлучан. Желео је само да се због његове породице, а особито због његове младе жене која га је као верни пратила ипак са зебњом у срцу бодрила да истраје у овој одлуци — држи у тајности дан и час пробе.

„Будите спремни сутра“

Најзад пре неколико дана Дибуру је саопштено: „Будите спремни. Сутра ћемо обавити прву пробу. Брзина авиона кретаће се између 850 и 900 километара на час.“

Тог јутра он је дошао на узлетнице. Инжењери и главни механичари проконтролисали су још једном све уређаје катапулта и падобрана. Онда је дошао стисак руке шефа ове пробе и једно охрабрујуће „Срећно!“

Неколико тренутака касније авион се винуо у висине. Нико није ни слутно да је одважни Жак тога јутра полетео као први живи човек кога катапулт треба да избаци при вратоломној брзини од близу хиљаду километара на час.

Пустимо сада да сам Дибур исприча како се одвијала „страшна и величанствена проба“, како је он сам назвао овај експеримент.

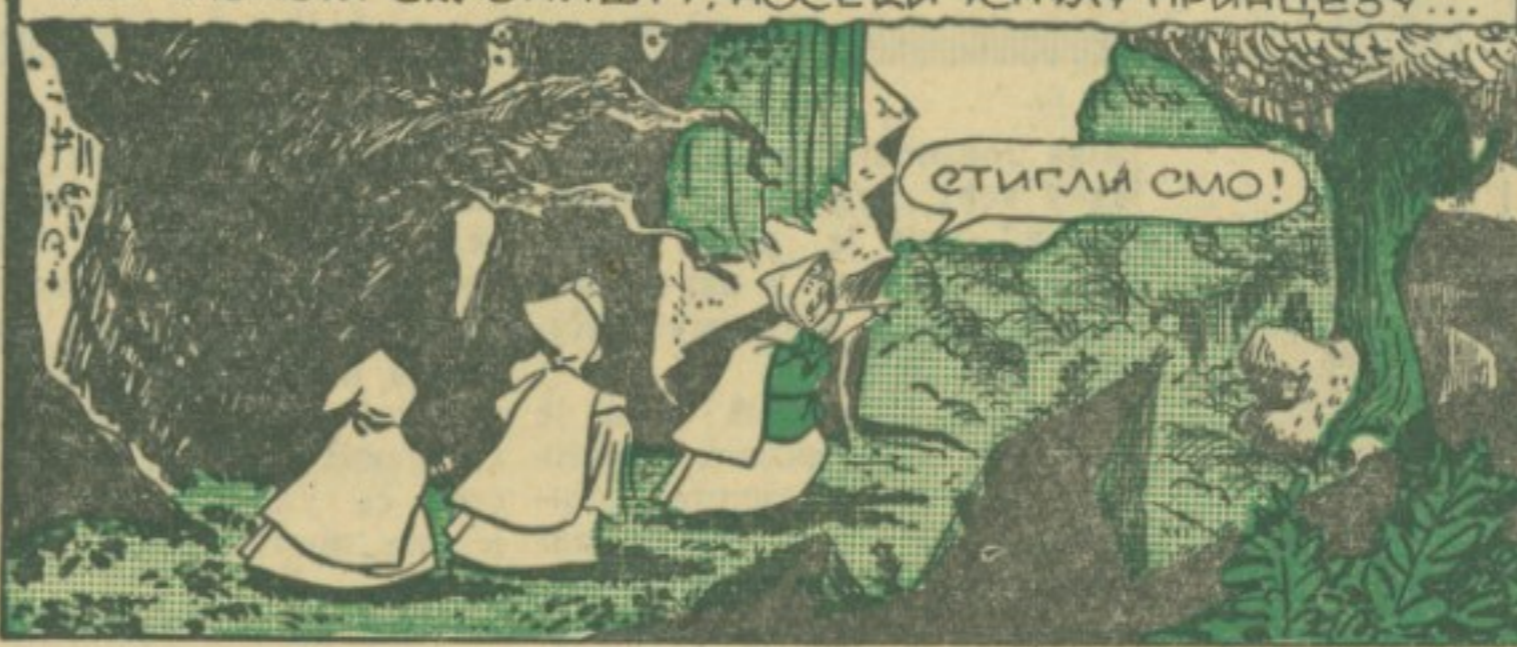
— Са маском на носу и устима седео сам чврсто везан за своје седиште. Скалаљка на брзинометру се ближила бројки „осам стотина“. Брзина се нагло повећавала. Подигао сам обе руке да бих у тренутку када засветли зелени сигнал преда мном, повукао уређај који треба да спусти извоштену кожно заштитну завесу, после чега аутоматски треба да одјекне експлозија патрона катапултског система.

„Чинило ми се као да сам треснуо о водени зид“

Када је скалаљка на бројчанику поклопита број 850 усправио сам леђа у седишту и

WALT DISNEY УСПАВАНА ЛЕПОТИЦА

ДУБОКО У ВЕЛИКОЈ ШУМИ, ТРИ ДОБРЕ БИЛЕ ЖУРЕ ПРЕМА ТАЈНОМ СКЛоништу, носећи УСЛУУ ПРИНЦЕЗУ...

СТИГЛИ СМО!

ЈОШ САМО НЕКОЛИКО КОРАКА ПА ЋЕМО БИТИ...

... НАЈЗАД СИГУРНЕ... НАДАМО СЕ!

ПРОДИНЕ СУ ПРОЛАЗИЛЕ... ПРИНЦЕЗА ЈЕ ИЗРАСЛА У ЛУПКУ ДЕВОЈКУ, УВЕРЕНА ДА ЈЕ СИРОЧЕ И ДА СЕ ЗОВЕ РУЖИЦА...

ТЕТА ВЕДРАНА! ТЕТА ЦВЕТАНА! ТЕТА СВЕТАНА!

РУЖИЦА... ВРАЂА СЕ С ПУНОМ КОРПОМ ЈАГОДА!

ЗАБОГА! ТАКО БРЗО!

А МИ ЈОШ ЈОШ НИСМО ИЗАБРАЛИ ХАЉИНУ ЗА РОЂЕНДАН!

НЕ СМЕ ДА ЗНА ДА ЈОШ ЗА ШЕСНАЕСТИ РОЂЕНДАН СПРЕМАМО ВЕЛИКО ИЗНЕНАЂЕЊЕ!

ПССЕТ! ЕВО ЈЕ!

ПА... ШТО СТЕ ТОЛИКО УСПЛАХИРЕНЕ?

ОВАЈ... НИШТА... САМО, ТРЕБА НАМ ЈАГОДА...

ПА ЈА САМ БАШ...

ЗНАМ, АЛ' ТРЕБА НАМ ЈОШ ЈОШ ПУНО!

НЕ МОРАШ СЕ ЖУРИТИ!

АЛИ НЕ ИДИ СУВИШЕ ДАЛЕКО!

И НЕ РАЗГОВАРАЈ С НЕПОЗНАТИМА!

КАО ДА ЈЕ ЉУДСКА ГЛАВА

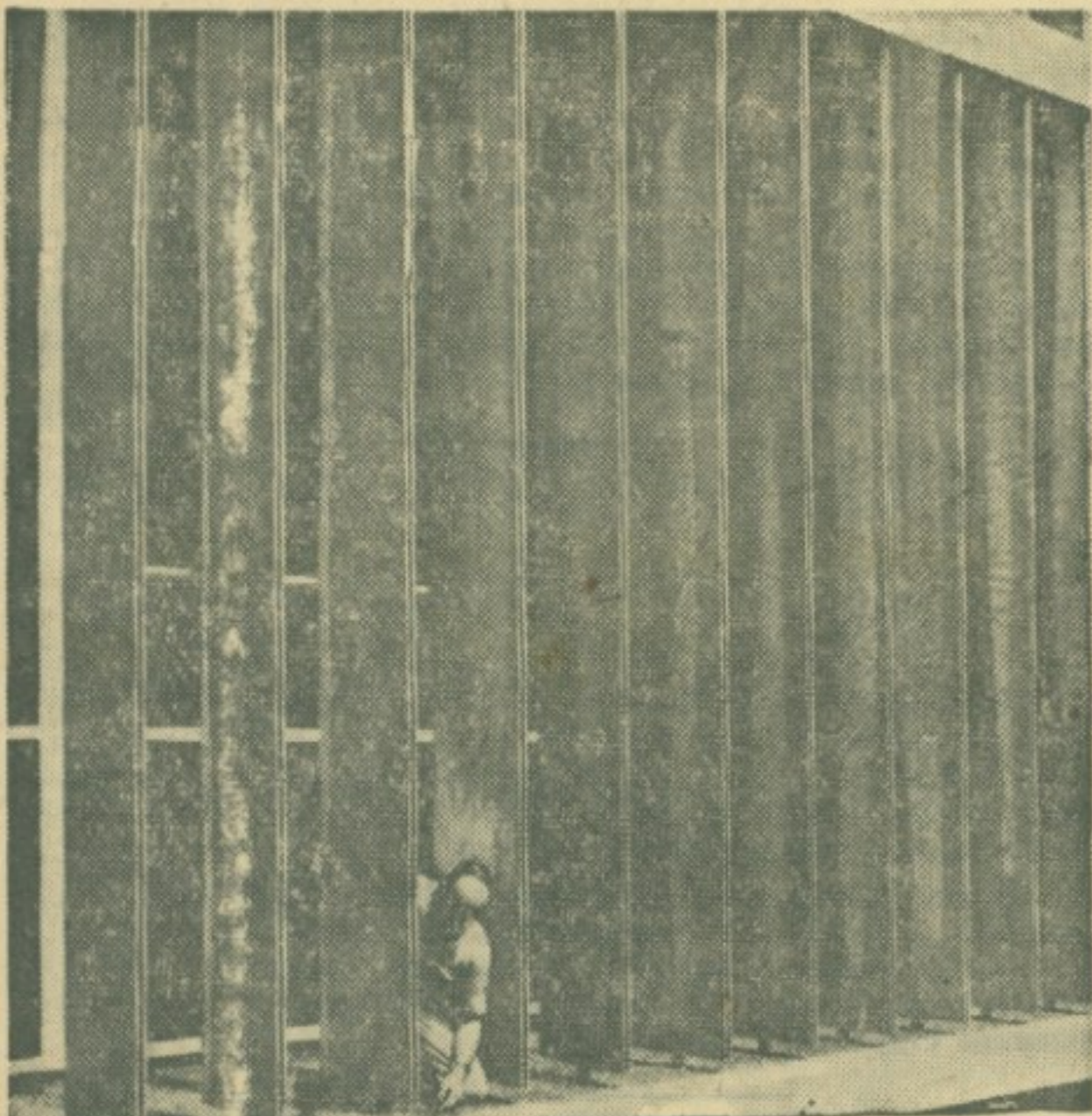

Ова риба непомичног ока и „горког“ израза око усана уловљена на обали Мозамбичког Канала, претставља за иктологе једну тајну: не личи ни на једну досад познату рибу, али потсећа — на човека. Јужноафрички научник др Смит води анкету међу рибарима Шидангеле, предграђа Лоренцо-Маркеза, главног града португалске колоније Мозамбик, да би нешто више сазнао о њој и њеном пореклу.

ПРОЦЕНА КАРАКТЕРА ЈОШ НЕРОЂЕНОГ ДЕТЕТА

Последњи задатак који су себи поставили психолози Националног института за менталну хигијену Сједињених Држава Америке јесте испитивање бића која још нису донета на свет. Они покушавају да открију законе по којима ће моћи да одреде карактерне особине будућег одраслог мушкарца, односно жене. Стручњаци сматрају да психолошке особине човека зависе од држања и понашања његове мајке за време трудноће. Да би изучавање било постављено на што озбиљнију основу, врши се испитивање неколико хиљада „случајева“. Најдетаљније се бележе сва психолошка реакција будуће мајке.

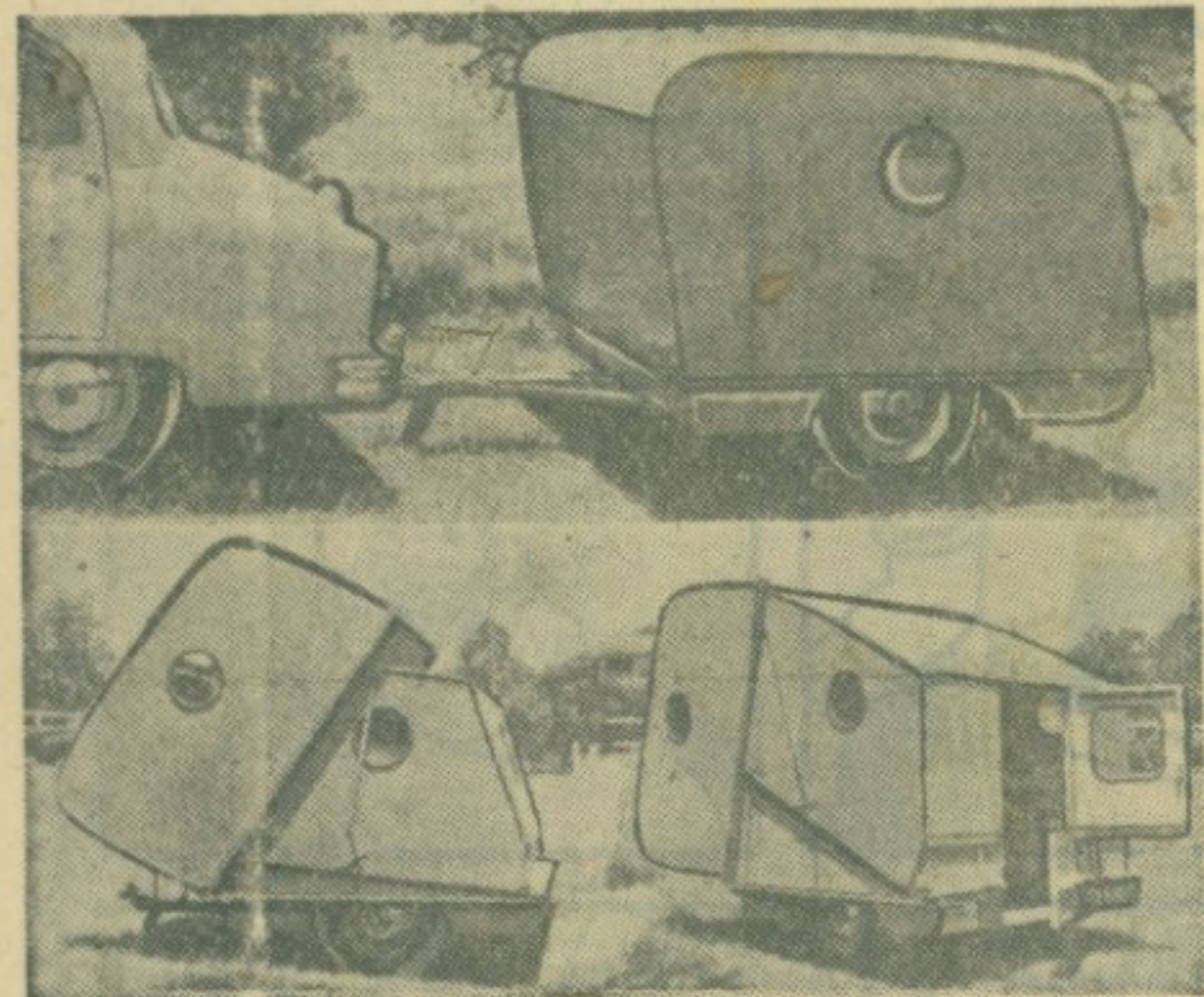
Психолози су засад врло резервисани, што је, уосталом, сасвим природно. Кажу да им је углавном циљ да утврде само теориске претпоставке које ће проверити тек праксом у току дугих година кад будућа новорођенчад одрасту. Посао неће бити нимало лак, јер оваква анализа захтева да се води рачуна о многим околностима, на пример о држању оца према својој супрузи и о породичној атмосфери када се дете већ роди.

ЗАШТИТА ОД СУНЦА

Највећи у свету венецијански засторни систем налази се на згради Рејнолдове металне компаније у Ричмонду. Осам стотина алуминијумских плоча налази се на источној и западној страни зграде и штити просторије од сунца.

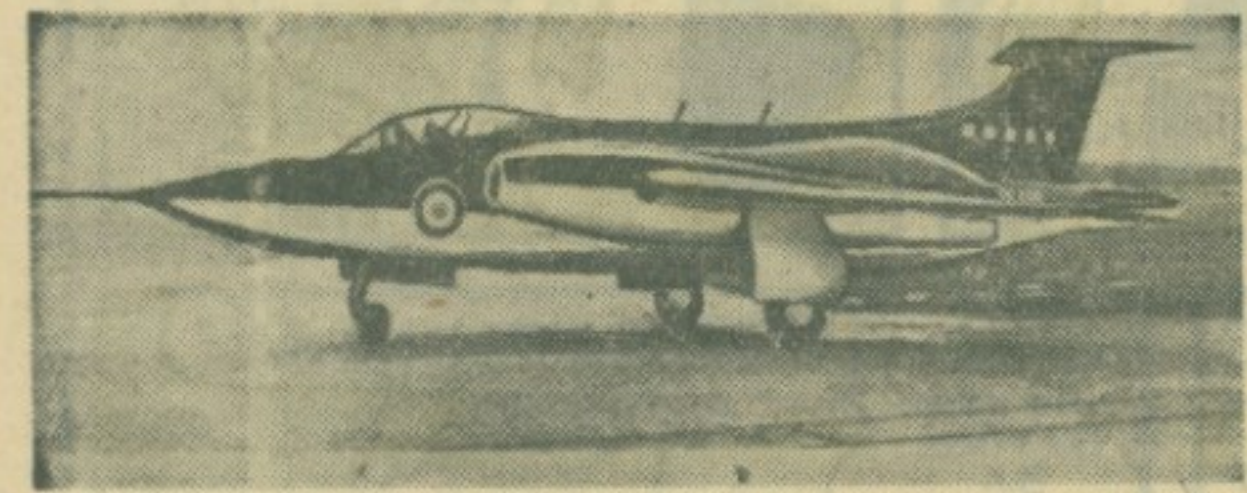
Главни сат неколико пута у току дана аутоматски регулише помоћу два мотора положај плоча окрећући их лагано према кретању сунца. Све до 2100 године неће бити потребне никакве поправки.

Приколица склопљена као перорез

Ова приколица је направљена у Аустрији. За време путовања може да буде и склопљена. Висока је 160, а дугачка и широка по 180 сантима-

тара. Кад се расклопи висина јој се повећава за 30, а дужина за 90 сантиметара. У њој је уграђен и намештај.

Нови британски млазни авион

Творци најновијег британског војног авиона Блекбери ХА 39, кажу да је претекао све друге авионе. Овај бом-

бардер може да носи атомске бомбе. Његова брзина се за сада држи у тајности.

МОТОРИЗОВАНИ ЛОВАЦ

Хол Бледок из Оранџ Парка у САД иде у лов у овако адаптираном аутомобилу. Положај возача и ловаца омогућава добар преглед околине.

Кома се крећу и по готово непроходном терену. Ту су та које и кревет, пећ и хладњака. У кавезима се налазе ловачки пси.

ВАСИОНСКЕ „ЈЕДРИЛИЦЕ“

Др Тсу, аеродинамичар из Питсбурга, има врло интересантну идеју за изградњу васионског брода са једрима. Овај брод би се кретао кроз васиону под утицајем веома малог притиска који сунчеви зраци врше на тело које обасјавају.

Једро би било дебело 1/25.000 део сантиметра а имало би веома велику површину. Направљено би било или од алуминијума или од неке меке пластичне масе. Испод једра би висила гондола са путницима и опремом. Васионски брод др Тсуа личи на подбран али са равном површином уместо куполе. Товар од 500 килограма захтевао би једро тешко око 400 килограма. Оно би служило и као радарска антена и као чистач радиоактивних материја у васиони.

Сунчана једрилица би била лансирана са земље ракетом. Кад доспе у орбиту ракета би била одбачена, једро би се развијало а путовање кроз васиону би се наставило без употребе икаквог погонског горива.

Путовање на друге планете оваком „једрилицом“ било би брже него ракетом — сматра доктор Тсу. Пут до Марса, према његовим прорачунима, трајао би овако свега 118 дана а 260 ракетом која употребљава хемиско погонско гориво. Једрилица би стигла пре иако њој треба неколико недеља да се извуче из поља земљине гравитације и исто толико да се пробије у Марсову.

Ова сунчана васионска једрилица могла би да се креће једино према Сунцу или од њега, као што обична једрилица може да иде у правцу или против ветра.

То би био најједнотнији, најлакши и најпростији погонски систем за испитивање васионе.

Довитљиво и оригинално

Један лондонски обућар, млад човек, који је до недавно радио у предграђу постао је преконоћ чувен — само зато што је почео да израђује ципеле, и женске и мушке, од коже потпуно у складу са бојом длаке њиховог расног пса-љубимца. Када се има у виду да су Енглези веома велики љубитељи паса, да у Лондону постоје специјалне трговине за њихово „одевање“, — а да и не говоримо о специјалним приватним клиникама и чувеном њиховом гробљу у Лондону, лако ће се схватити како се довитљиви „шуца“ прочу одједном.

ПТИЦЕ ОБАРАЈУ 80 АВИОНА ГОДИШЊЕ У САД

Отсек за испитивање сигурности авијације у САД саопштио је да су птице у току последњих пет година проузроковале пропад 410 авиона. Према речима стручњака оне претстављају једну од главних опасности за савремени ваздушни саобраћај.

За борбу против птица предложен је низ мера. Стручњаци су као прво захтевали да се у околини аеродрома униште птичја гнезда али је локално законодавство за заштиту птица забранило овакве мере. Пријатељи птица су исто тако спречили да се соколови употребе за уништење њихових млињеника, док се плашење птица гласноговорницима показало као сувише скупо.

Новорођенчад у Француској су све виша

Француски државни статистички уред је анкетом, спроведеном међу 57 хиљада новорођенчади утврдио да су деца рођена у току последњих осам година виша у просеку за три сантиметра него она рођена раније. Анкета је још показала да мушкарци брже расту, а девојчице брже дебаљају.

ТЕЛЕФОН У СВЕТУ

Сваке године број телефона у свету се нагло повећава, тако да је већ достигао фантастичну цифру од 110 милиона апарата.

ЉУДСКИ ВЕК ОД 1500 ГОДИНА

Алберт Ајнштајн је пре више од пола столећа, 1906 године, тврдио да ће свемирски путник који буде лако, или боље рећи језди кроз васиону брзином светлости, старети много спорије него човек на земљи. Тако, када се буде вратио са путовања он ће бити много млађи од оних које је оставио, и него што би и он сам уствари био.

Овим примером се послушно Ајнштајн да би својим колегама објаснио неке поставке своје теорије релативитета. Велико изненађење и веома живу дискусију међу научницима изазвала је ова Ајнштајнова тврдња. А ипак после две деценије полемике се окончала у корист Ајнштајна. Данас већина физичара заступа Ајнштајново мишљење да ће свемирски путник који лети огромном брзином, далеко спорије старети него човек на Земљи.

Тешко је објаснити и схватити да се биолошки процеси, а старење није ништа друго него то, развијају много спорије само зато што се неко брже креће. Како се увелико говори о могућности упућивања људског бића у свемир, британски физичар Франк Крафорд је изјавио да је Ајнштајнова тврдња давно доказана али не и на људима.

Наиме, одређени део атома „живи“ у непромењеном стању само неколико милионитих делова секунде. Други делови атома живе двадесет пута дужи ако се крећу огромном брзином у циклотрону или долазе из свемира у нашу атмосферу. Из овога се може рачуном доказати, тврди

овај физичар, да би човек који би данас одлетео у свемир и остао на путу 50 година, био стар читавих хиљаду година када би се вратио на Земљу! Ако се има у виду просечан живот човека онда би његов век износио преко 1500 година, које би биле кожене у раздобљу од 50 година.

Ајнштајн није мислио да ће човек летети брзином светлости али је хтео само да изнесе идеју да су време и брзина узajамерно зависни и да се време окрећује уколико се брзина кретања неког тела приближава брзини светлости.

Откриће атомске енергије стварно кеслућене могућности за постојање већих брзина. Колико ће још времена требати док човек постигне такве брзине данас се може само нагађати, као што је Жил Верн писао да ће човек у свемир бити избачен помоћу топа. Да бисмо разумели колико још треба радити на свему овоме навешћемо само један пример. Звезда Алфа, која је најближа на јужном небу, удаљена је од Земље четири светлосне године. При садашњој брзини ракета, да би се допрло до ње — пошао би човек са породицом а на Земљу би се вратили тек његови праунуци. Ето, толико времена би било потребно. Уколико би се брзина лета приближавала брзини светлости ово путовање би трајало близу десет година. Овако путник који би се вратио на Земљу зачуђено би се кад на њој не би нашао свет који је оставио. Јер он би тада био стар већ читавих 200 година.

Аутомат за возне карте

Да би се избегли стални редови пред шалтерима за продају возних карата, немачка железничка компанија у Дизелдорфу поставила је аутомате који после убацивања нов-

ца издају карту и враћају купур. Уколико се они покажу добрим биће постављени и на свим другим већим станицама у Немачкој.

ШЕСТ ПУТНИКА А ГДЕ ЈЕ МОТОР?

Овај путнички аутомобил марке Вилс чудно изгледа. Тежак је 750 килограма и може да прими исти толики терет,

Његов алуминијумски мотор са четири цилиндра развија брзину од 90 километара на час.

ТИКОВО ДРВО

Један од најважнијих извора богатства Бурме је тиково дрво. Пре рата Бурма га је годишње продавала око пола милиона тона и то углавном за прављење бродова и скупоцене намештаја. Данас је, међутим, производња смањена на половину. Тиково дрво

је јако тражено због тога што не трули и а термити га не падају. Стабла овог дрвета су у Бурми државна својина мада се често налазе и по приватним вртovima, али ни тада она се не могу посећи или продати без дозволе власти.

ПЕВАЦ СА 4 НОГЕ

У месту Витини на Космету, милиционер Риза Бифтић има певаца са четири ноге и два репа. Поред нормално развијених ногу и репа испод врха левог крила израсте су му још две ноге и између њих други реп. Ове ноге су потпуно формиране само мало краће. Њима се певац служи када падне

да би се подигао а може њима и да хода два три метра.

Интересантно је да је он једини остао жив после епидемије кокошије куге која је уморила двадесет кокошију у истом леглу.

Многи људи из околине долазе да га виде као реткост.

МАЈМУНИ ВИДАРИ

Наш данашњи чланак о мајмунима и њиховој способности за откривање лекова, само је један у низу чланака које смо објавили о психолошкој животињи. Овај напис састављен је на основу мишљења и примера из праксе тројице стручњака: Перси Гејта, специјалисте за хватање живих дивљих животиња и саветника енглеских циркуса и двојице природњака Немца Вилхелма Келера и Бразилјанца Рочеса.

Најгоре што се може догодити човеку мога занимања, — каже Перси Гејт — то је да се нађе лицем у лице са разљућеним мандрилом. Једном приликом, у Конгу, водичи ме нису тачно, оба вестили колико је од мене удаљена једна породица ових мајмуна, чија је мала тела скривала висока трава. Било их је троје: отац, мати и младунче. Кад сам крочио на пропланак, умало их нисам нагаио. У том тренутку мужјак је почео да дречи борајући модру кожу која тако непријатно покрива њушку ових мајмуна, и скочио на мене. У његовим очима блеснула је силна мржња, и ја нисам имао друге но да испалим пушку. Али, метак је само огребао младунчеву руку.

На моје велико изненађење мати је одмах зграбила младог и нестала. Видео сам којим је правцем отишла па сам пошао за њом. Неколико сати сам је пратио, све док нисмо изишли из шуме и избили на једну савану. У непосредној близини уздизале су се наслаге стена и мати се са ранјеним младунчетом спустила на дно једне пукотине. После неколико скокова са стене на стени ја сам лепо могао да је посматрам. Прво је савесно испрљала ранјену руку неким минералним прахом који посећа на шалитру. Сувише заинтересовао да докучим њену тајну лечења склизнуо сам низ стене и узео мало од тих модро кестењастих иглица. Принео сам их устима и био изненађен: на језику сам осетио стипсу!

Значи, мандриди је познато из искуства, а оно се преноси с колена на колена, да стипса зауставља крв.

Као што знамо, многе животиње сигурно проналазе у природи себи лека. Неке од њих — псе, маčke, говеда — и сами смо виђали како налазе траву која ће их излечити. Једна од трава коју једу кад год имају потребу да свој организам смире, јесте валеријана. Није се једанпут догодило да су животиње, рецимо јелени или кошуће, и самог човека научиле да се користе извесним лековитим биљем. Многе птице, на пример, употребљавају неку врсту бошње ловорике као противотрова. У доба свлачења кошуљица, кад змијама јако ослаби вид, оне брсте коморач да би им се вид што пре повратио.

У Индији је, као што знамо, забрањено је унијати животиње — из религијозних раз

лога. Зато се на обалама Ганга, између осталих, орећу у групама мајмуни звани „синопитеки“, који, кад наиђу на какву црвену тканину или крпу, прво је поцепају и потом је привезу за ногу неког од своје сабраће, било да је ранјен или здрав. Зашто то чине? Највероватније само зато што су крећући се слободно међу људима, видели како људи облажу ране једни другима и пошто су веома добри имитатори, понављају ово јер им се највише допада.

Али, у Јужној Америци, специјално у Гвијани, постоји међу мајмунима чудноват обичај лечења. Индијанцима ових предела добро су познати мали, лепи мајмуни који се нарочито око поноћи разиграју и скачу по врховима дрвећа густих шума. За то време пуштају продорне крике који личе на покушаје да се изговоре некакве речи, али значење тих узвика до данас нико није одоgetнуо. Но, оно што је нарочито занимљиво за ове животиње јесте да живе под окриљем једног од мајмуна који је нека врста поглавника племена. Најстарији мужјак у групи, истовремено је и владар, чији је задатак, поред осталог, да открива где се налази нарочита иловача којом се зауставља крв из ране. Кад иловачу пронађе, он је лично облаже преко повређеног места.

На сасвим другом крају света, на Малајским Острвима, истраживачи непознатих предела открили су врсту мајмуна које урођеници зову „сијаманг“. Ове животиње стављају на озледе своје сабраће неку врсту шиваре коју праве од специјалне влажне земље помешане са сувим лишћем неке биљке. Има доста природњака који сматрају да је потпуно немогућно претпо ставити да су ови мајмуни у дубокој прашуми, видели од људи како се они понашају у сличним случајевима. Њихово је уверење да су током дугог времена, захваљујући прво свом инстинкту а касније свом искуству, животиње саме створиле своју праксу.

Да би се видело како се мајмуни понашају кад се не налазе на слободи, није било потребно да их човек намерно рањава, они су сами себи стварали нежељене озледе. Упркос бујној длаки, којом је обрасло њихово тело, многи мајмуни имају веома нежну кожу. Према Вилхелму Келеру, можда највећем европском стручњаку за шимпанзе, интелегентном мајмуну је довољно само неколико дана да схвати које ће му средство у новој средини бити од највеће помоћи у случају повреде. Не чека дуго да би на озледу ставио лишће којим зауставља крв. Ако је у прозници, труди се да пронађе суво скрившиште, ту легне и покрије се лишћем и преко главе остављајући само мали отвор кроз који удише ваздух.

Познати јужноамерички природњак Романес држао је у свом врту једног мајмуна који

је имао муке кад год би јео орахе. Једног дана њему се између зуба заглавио цео орах и никако није могао да га извади. Романес је донео у мајмунов кавез комад жиче и рапави камен, затим је други комад жиче протрљао о други камен и почео да провлачи жичу између својих зуба. Мајмун је одмах шчепав своју жичу и покушао да то понови. Али, пошто је метал био сувише широк, узео је поново камен, истањив врх жиче и искористио га као чачкалицу. Њему је био потребан цео сат да изврши ову „преправку“, али, он се није обесхрабрио. Поводом овог случаја Романес каже: „Нема сумње да је мајмун до-

био главни потстицај за свој рад од онога што је видео, али треба признати да се суштина ипак налази у инстинкту на основу кога је и наш далеки предак открио прву полугу и први „точак“.

До пре неку деценију, кад нам је психологија животиња била потпуно непозната, сматрало се да све што оне предузимају долази од „слепог инстинкта“. Данас је ова област обогаћена многим открићима. Животиње, а нарочито мајмуни, не врше извесне радње само под нагоном самоодржања већ и на основу већег или мањег искуства.

Најдуже речи на разним језицима

Најдуже реч на француском језику гласи „антиконституционалман“ што значи противустановно. Најдуже немачка реч „хемилхерготкројмилionenдонерветер“ претставља неку врсту псовке, а најдуже холандска реч „хотентотентентентунстелингстерајбевкерсференинген“ значи „удружење чувара земљишта за изложбу хотентотских шатора“. Разуме се, ове речи су још дуже у свом језику, јер имају више слова — понегде дупло л, м, и или т.

Откривена пшенична зрна стара преко 2.000 година

Недалеко од ушћа Дона у Црно Море руски археолози су открили најисточнију и једну од најстаријих грчких вароши. То је град Тананс који се развијао под утицајем грчке и сарматско-скитске цивилизације. Одржавао је трговачке везе са босфорским краљем Полемоном.

Варош је основана у четвртном столећу пре наше ере, уништио ју је краљ Полемон у првом столећу пре наше ере а затим је поново саграђена. У околини ископина овог античког града нађена су неколико метара под земљом зрна пшенице стара 2300 година.

Радарски систем „гледа“ на све стране

Радарски систем који може да „види“ у свим правцима конструисан је на Охајо универзитету у САД. Начињен је од детектора, и од њиховог броја зависи величина сектора који радар контролише. Сви објекти околно се копирају на екрану.

Антибиотик са цинком

Додавање цинка антибиотику повећава његово дејство против бактерија за 100 до 450 пута. Захваљујући томе може се смањити количина антибиотика и тиме избећи нежељени ефекат до кога долази при узимању већих количина. До ових резултата је дошао др Вајнберг, бактериолог са Индијана универзитета у САД, испитујући антибиотик бацитрасин.

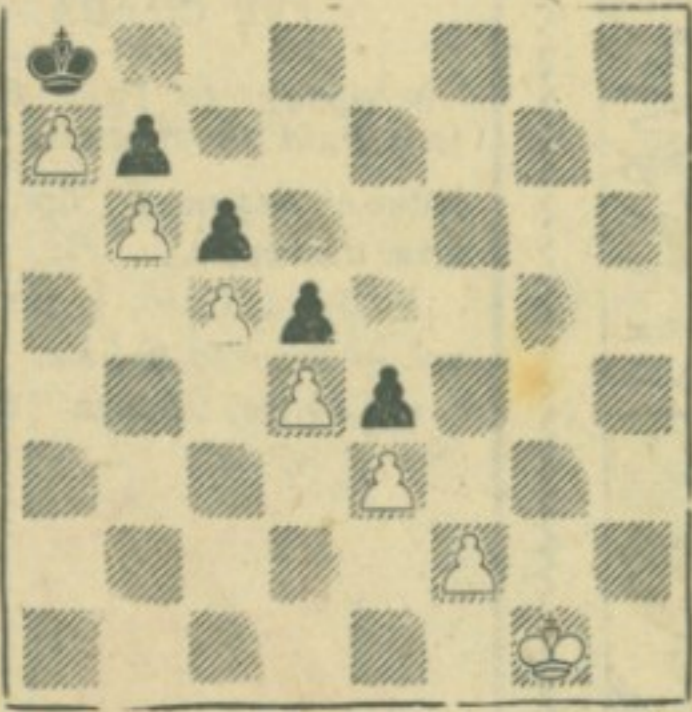

ПОКРЕТНЕ СТАЗЕ БОЉЕ ОД ЛИФТОВА

У великим градовима се уместо лифтова и дизалова све чешће употребљавају покретне стазе. У лондонској подземној железници покретне стазе се крећу брзином од 3.250 километра на час док је брзина оваквих стаза у Њујорку законом ограничена на 2,500 километра на час или 37,50 метара у минуто. Па ипак, таква стаза, широка само један метар, може превести 580 путника за свега пет минута. Да би се толико путника извукло на исту висину било би потребно 13 дизалова капацитета од по 1.125 килограма.

Учимо шах II

Краљ и пешаци, тако би могла да се назове данашња лекција. Баците поглед на овај чувени шаховски проблем:

Кад би сада црни био на потезу, то би значило пат, односно реми, али на потезу је бели. Како бели треба да игра да би неким од својих пешака дошао у последњи, осми ред и претворио га у даму, омогућајући стално црном да вуче неки потез, а да не дође до даме? Пробајте сами да решите овај проблем, па ако запнете, читајте даље ову лекцију.

Једна ствар одмах вам је јасна: бели може да вуче потез или својим пешаком f2 или краљем. Ако иде краљем, свеједно на које поље, црни неће моћи да вуче никакав потез и то је пат. Стога бели мора да иде пешаком: 1. f2 — f3, e4:f3 (црни је морао да носи пешака, јер другог потеза нема), 2. Kf1—f1, f3—f2 3. e3—e4, d5:e4, 4. Kf1:f2, e4—e3+ 5. Kf2—e1, e3—e2 6. d4—d5, c6:d5 7. Ke1:e2, d5—d4 8. Ke2—d2, d4—d3 9. c5—c6, 67:c6 10. Kd2:d3, Ka8—b7 11. Kd3—d4, Kb7—a8 12. Kc4—c5, Ka8—b7 13. Kc5—d6, c6—c5 14. a7—a8Д+, Kb7:a8 15. Kd6—c7... Партија је завршена, јер црни ће, то ви видите, бити матиран у три потеза.

Ово је врло поучна игра пешацима и било би добро да је читаоци ових лекција понове неколико пута.

ПАПИР ОТПОРАН ПРЕМА ВЛАЗИ

Хемичари су недавно из синтетичког каучука произвели течност која се додаје мешини при прављењу папира, тако да побољшава његов квалитет. Ова течност названа „политон“ чини папир отпорним према влази, краљу по ивицама, еластичнијим и мекшим. Засад се „политон“ употребљава за производњу амбалажног папира, картона, папирних тапета и талас-папира.

НАЈВЕЋИ КАМИОН

На радовима крај реке Мисури употребљава се камион који свакако нема премца у свету — превози земљу за велику брзину на реци а под пуним оптерећењем тежи 200 тона. Простор за превоз товара износи 80 кубних метара. Али и поред овакве тежине кипер са товаром може да се усправи до 90 степени и тада достиже висину четвороспратнице.

НОВИ КИНОПРОЈЕКТОРИ

Норвешки и дански оптичари су конструисали систем сочива који омогућава израду практичног кинопројектора за филмове од осам или 32 милиметра, и то и у синемаскоп-техници.

У САД се већ продаје филмска камера која се истовремено може употребити и као пројектор.

РИБАРСКИ БРОВОИ НА АТОМСКИ ПОГОН

Почетком априла ове године у Америци ће се одржати други конгрес грађевинарских и рибарских лађа. Окупиће се конструктори-инжењери, власници бродоградилница, капетани бродова и рибари као и представници држава познатих по улову рибе. Том приликом ће се говорити о грађењу рибарских лађа на атомски погон, што би у многоме олакшало и убрзало њихово кретање.

ПЛАСТИЧНА МАСА У РУДАРСТВУ

У Совјетском Савезу су почели да употребљавају пластичну масу и у рударству. За подупирање зидова у јамама уместо дрвета и металних конструкција употребљавају се подупирачи од пластичне масе. Они су не само двадесет пута лакши од армиранобетонских, већ за једну трећину и јефтинији.

СОНИКОП

Два америчка хирурга конструисала су апарат који региструје брзину звука на месту где је кост преломљена. На тај начин установљава се зарашивање. Помоћу овог апарата названог „соникоп“ лекари су у стању да тачно утврде да ли је преломљена кост довољно зарасла и да ли болесник треба да буде отпуштен из лечилишта.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

НОВА СУНЧАНА ПЕЋ

Нова сунчана пећ чија температура достиже 2500 Целзијусових степени постављена је у САД на обали једног језера, где ниски западни хоризонт омогућава дужи рад. Пећ се може покретати у страну и вертикално.

ЗА 8 МЕСЕЦИ 2 ЈАГЂЕТА...

Милорад Спалевић из села Бузовика, недалеко од места Косовска Витина, познат је као добар одгајивач стоке, нарочито оваца. Али ни он сам не зна од које је пасмине једна његова овца која се у току осам месеци два пута јагђела — крајем маја и крајем октобра ове године.

Ово друго јагђе је првенцац у читавом крају.

СТАТИСТИКА

Изгледа немогућно бројати трептање очију дуже времена. А ипак су неки статистичари у томе успели. Не зна се како: да ли су се посматрали у огледалу и бројали, или су држали сат у руци. Једно се ипак зна — човек трепне годишње — око 4 милиона пута.

УТАКМИЦА У ПУШЕЊУ

У немачком граду Ахену одржана је недавно утакмица између клуба пушача на лулу из Вурселена и сличног холандског клуба из Мастрихта. Шездесет пушача и пушачица из Мастрихта дошла су на такмичење одевени у ношње из 17 века. Сваки такмичар добио је три и по грама дувана. Такмичење се састојало у томе да се та количина дувана, одједном стављена у лулу, пуши што дуже. Победник је био неки шездесетогодишњи Немац из Вурселена који је „вукло“ из своје луле 99 минута и 40 секунди. Његов најопаснији противник, Холанђанин Ван Дејк, престао је да пуши 25 секунди пре победника.

НОВОСТ ЗА ШОФЕРЕ

Шофери, поред осталог, имају доста muka са отварањем гараже. Али, захваљујући једном недавном изуму у САД, возачи неће морати да излазе из кола да би отворили врата гараже, јер ће се она отварасти аутоматски.

У тренутку кад се возило приближи гаражи у дејство

КАД НЕМА АЛПА

У наставном програму Рид колеџа у Портленду, у држави Орегон, предвиђени су часови из пузања по зидовима саме њихове зграде. Ова необична одлука донета је зато што наставници нису знали на који начин да спроведу у дело одлуку професорског савета да се одржавају часови из алпинизма. Пошто надалеко нема никаквих планина, одлучено је да се вежбе врше по зидовима колеџа.

дупа електрично око на самом улазу, а оно ставља у покрет мотор од четири коњске снаге који отвара врата. Чим аутомобил или камион уђе у гаражу врата се сама затварају.

ДЕТЕ ТЕЖЕ ОД МАЈКЕ

У Јужном Казахстану у Совјетском Савезу живи један четворогодишњи дечак који је тежак 50 килограма. Он је за килограм и 800 грама тежи од своје 24-годишње мајке. Када се родно имао је седам килограма. Дете је ванредно интелигентно и јако. Без икаквог напрезања може да подигне терет од 16 килограма.

МИЛИОН МИШЕВА ГОДИШЊЕ — ЖРТВЕ НАУКЕ

У САД сваке године се употребле милион мишева за испитивање преко 40.000 различитих лекова који се справљају у борби против рака. Досада је испитано 70.000 средстава од којих се само 600 показало да их треба даље испитивати.

НОВИ АПАРАТ ЗА СЛЕПЕ

Недавно је у Њујорку приказан нови уређај који ће слепима олакшати да читају књиге и новине. Слеп човек ће држати у руци неку врсту печурке која има два отвора и сочиво. Надгосећи је над књигу она ће помоћу фотоћелија пројектовати одређене звуке који се преносе у слушalice. Помоћу овог апарата слеп човек може да прочита 15 до 30 речи у минути.

КРИК ГУРМАНСКЕ МОДЕ

Удружење произвођача прехранбене индустрије у Сједињеним Државама објавило је листу јела која претстављају последњи крик америчких гастронома. Међу овим кулнарским специјалитетима на првом месту се налазе — печени вранци, пржени скакавици, мрави у чоколади и кресте петла у мармелади. Сви ови специјалитети су јако скупи јер морају да се увозе из Јапана, Аустралије и Средње Африке.

...Хипократ, кога називају оцем медицине, први је препоручио сунчање као лечење.

... пре почетка наше ере било је познато свега 9 хемиских елемената: сребро, злато, бакар, олово, калај, жива и гвожђе) и два неметала (угљеник и сумпор).

... четвртину „Непобедиве армаде“ чувене шпанске флоте која је кренула да

... према подацима које је објавио један амерички научник, ајкула може да достигне брзину од 110, риба-сабљарка од 95, гуна од 75, а делфин од 60 километара на час.

... температура кишних капи просечно је нижа од температуре ваздуха за око 3 Целзијева степена.

... бобичасти плодови кромпирове биљке не једу се јер су отровни.

... како тврди један енглески зоолог бубамара преспава зиму.

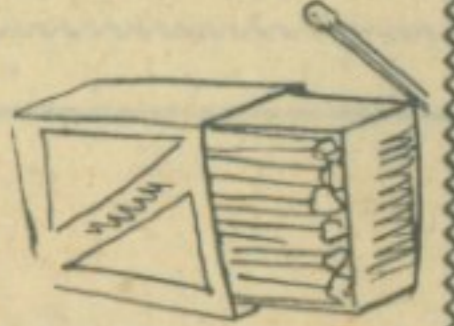
... једна мала врба која расте на Кајмакчалану и другим високим македонским планинама најмање је дрво код нас, а можда и у читавом свету. У једну кутију шибца може да стане 30 до 40 ових врба.

освоји Енглеску, састојала се од дубровачких бродова.

... вулкани на индонезанском острву Јави нису непомични, већ се брзином од 24 до 40 сантиметара годишње померају у правцу нагиба земљине површине. На Јави има 124 вулкана, од којих су 24 активна.

... Београд се окреће око Земљине осе брзином од око 300 метара у секунду, а Београд се окреће око Земљине осе брзином од око 300 метара у секунду, а

... једна кутија шибца може да стане 30 до 40 ових врба.

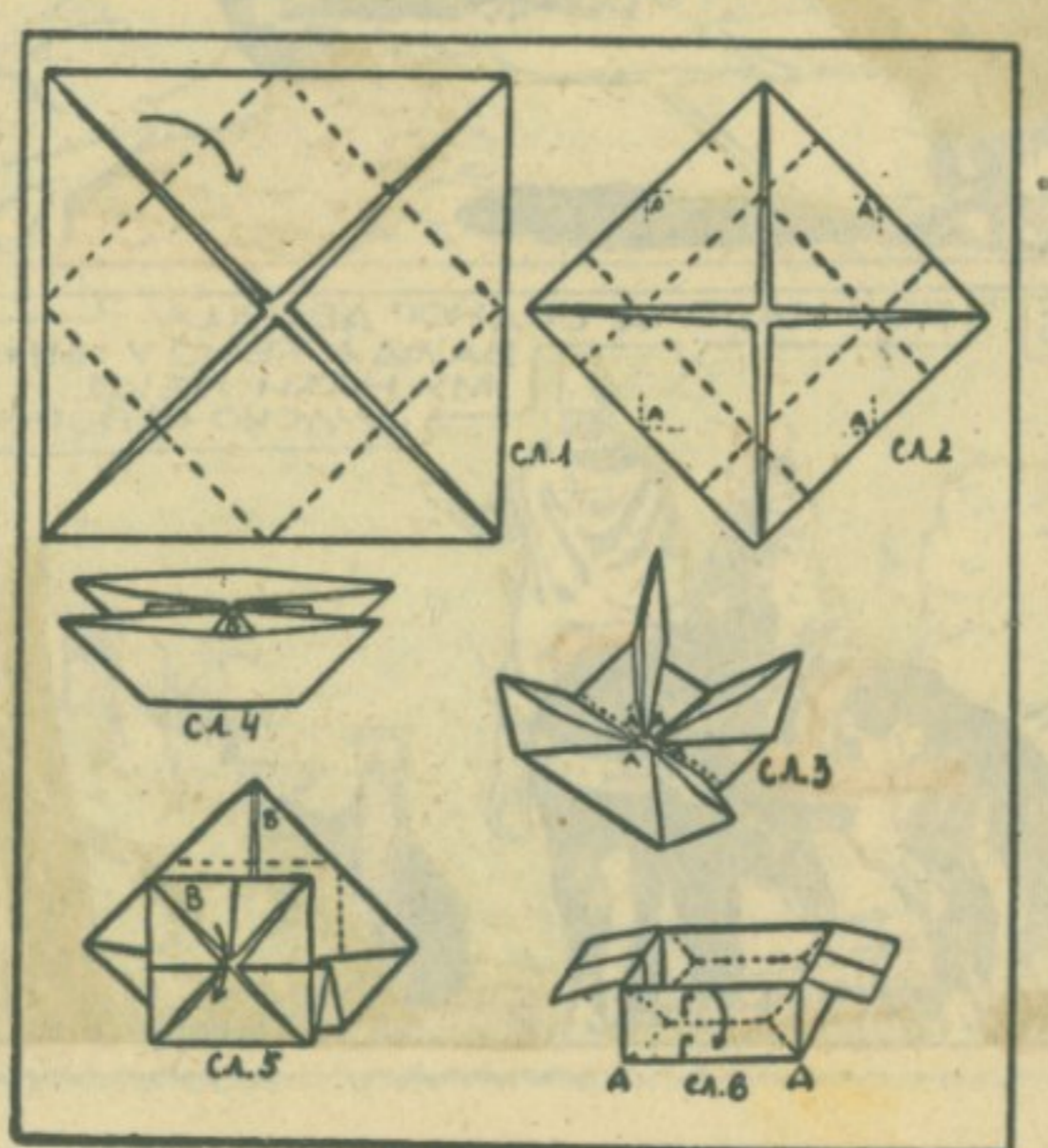
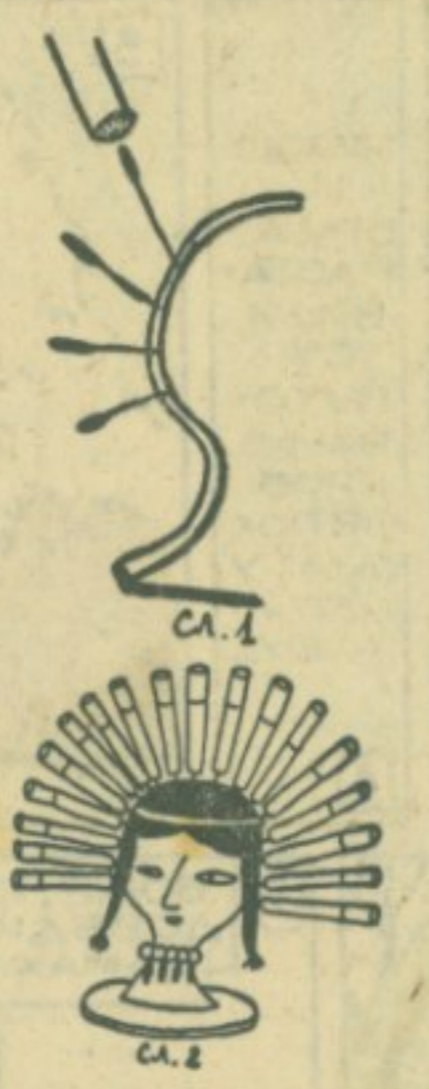
Водоравно: 1) пуло; 2) острво на Пацифику, на коме су вршена испитивања нуклеарних експлозија; 3) припадник једне врсте гравичара у царској Русији; 4) јединица за дужину у Сијаму; 5) мера дисциплинске казне; 6) ловачки пас; 7) град у Западној Немачкој; 8) Ибзенова драма; 9) мера за површину; 10) хрватски приповедач („Тито Дорчић“); 11) планина у Србији; 12) град у Трансјарданији; 13) нагорело дрво; 14) једна електрода; 15) осовина; 16) врста малих коња; 17) острво у Северној Америци; 18) острво (Француски); 19) муслиманско мушко име; 20) предлог; 21) стара грчка област на Пелопонезу; 22) мања приповетка; 23) индустријска биљка.

Усправно: 1) род дивљих говеда; 2) Дедалов син; 3) слика, изглед; 4) лична заменица; 5) жбунови; 6) врста морске рибе; 7) острво из групе Великих Антила; 8) мера за хартију; 9) метал; 10) град у Италији; 11) скитачки пастирски народи; 12) железничка «кола (множ.); 13) сентабилан, који доноси приход; 14) борба с биковима; 15) свети бик код старих Египћана; 16) снага; 17) слика мирног, задовољног живота у природи; 18) град у Сирији; 19) бишпи првак света у шаху; 20) злато (Франц.).

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

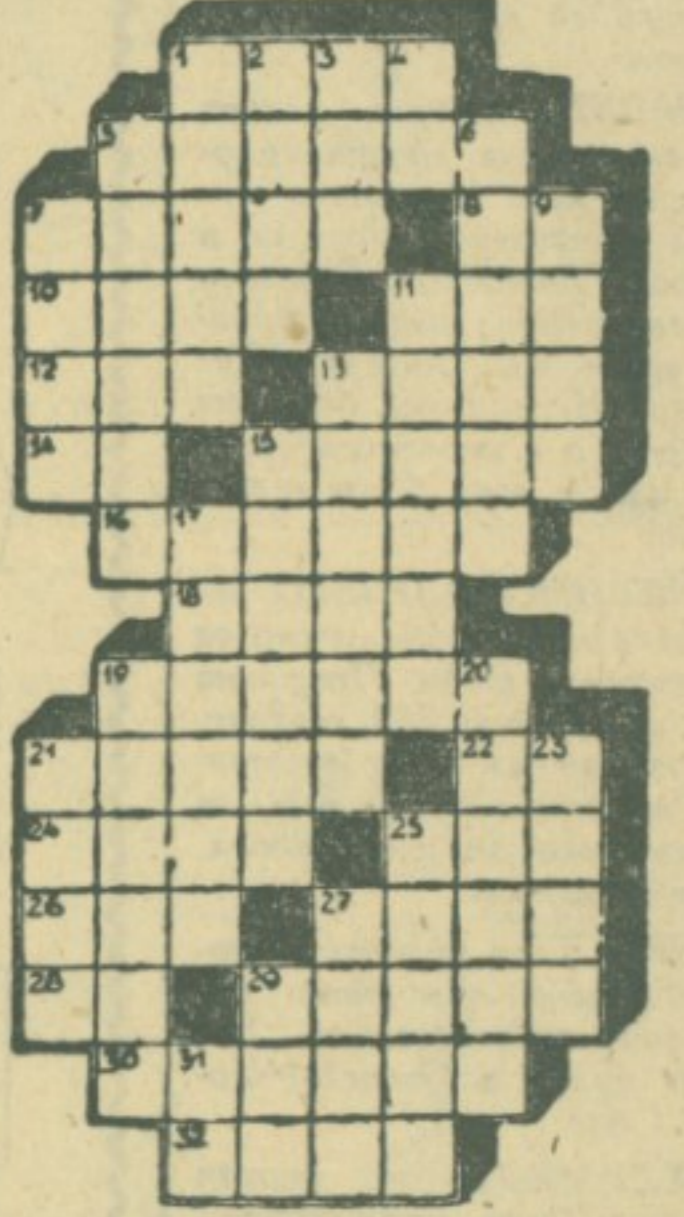
Кутија с поклопцем из два дела

Узмите парче хартије квадратног облика са страном око 20 см. Савијте углове тако да дођу у средину (сл. 1). Поново савијте углове тако да њихови врхови дођу у центар, као што је на слици 2. Сад означите средину сваке стране као тачку „А“ — као што је и на слици 3. Сваку тачку „А“ доведите до центра и добићете слику 4. Савијте напола и добићете дупли чамац као на слици 5. Извуците врх „Б“ који се налази у средини чамаца. Другу страну „В“ испресавијте као што видите на слици 6. То исто сад урадите са страном на којој је врх „Б“. Уклатите стране „В“ и „В“ и затегните, затим их оборите и добићете кутију са поклопцем из два дела као што показује слика 6.

Носач цигарета

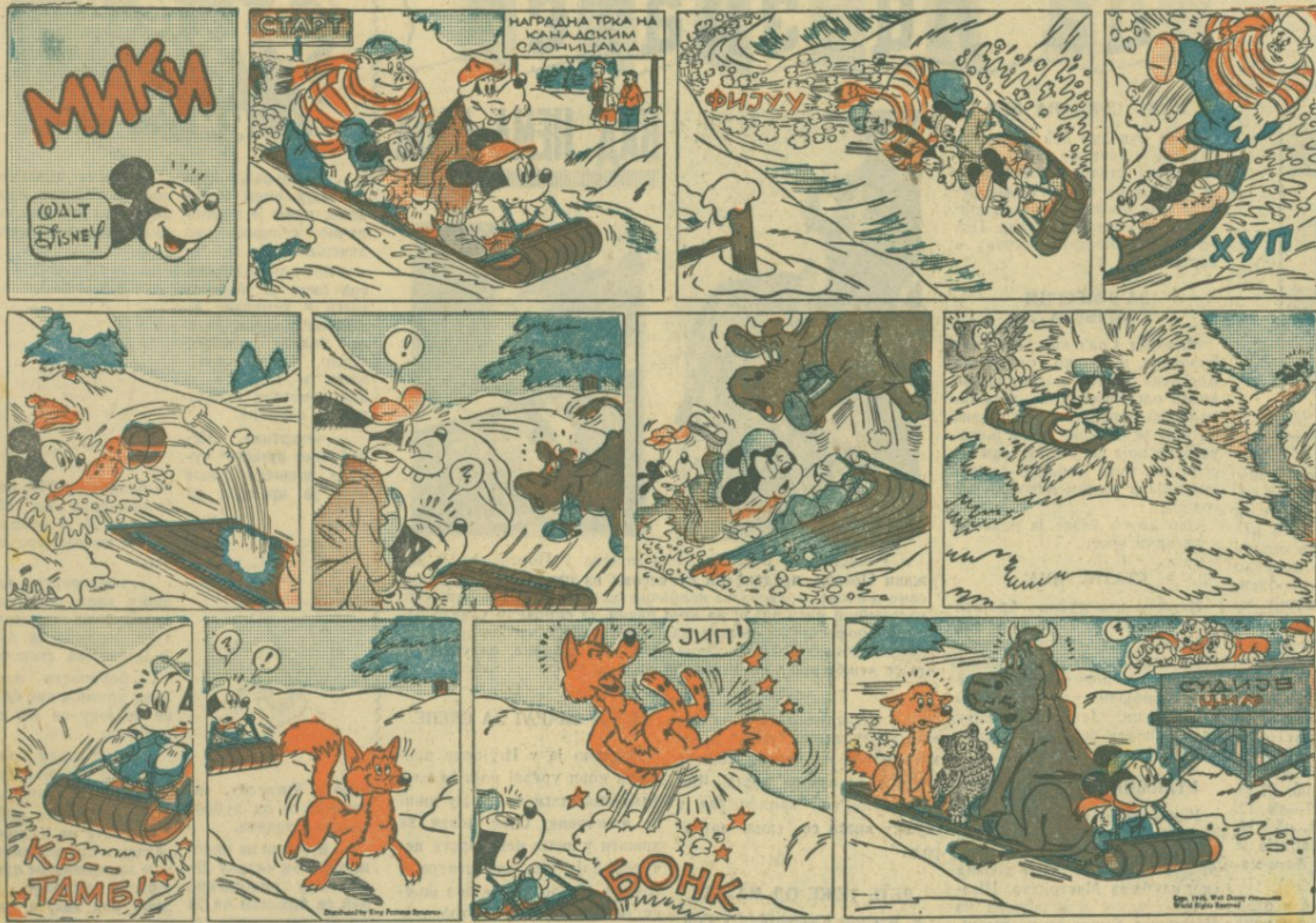
Изрежите од лебелог, најбоље белог, картона или шперплоче главу Индијанке (сл. 1) и учврстите је на округло подножје. Свуда око главе, по ивицама картона, постављајте чиноде које ће служити као носачи цигарета (сл. 2). Овако изрезану главу обојите одговарајућим бојама.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) „Форд“; 2) Космај; 3) Корс; 4) реч; 5) Онега; 6) ра; 7) Лоти; 8) ум; 9) везак; 10) хор; 11) „Нора“; 12) Кавана; 13) шевца; 14) аба; 15) Крека; 16) ав; 17) лето; 18) гт; 19) да-тар; 20) Бол; 21) „Мати“; 22) Пасава; 23) бина.

Усправно: 1) Форел; 2) Осотос; 3) рм; 4) лар; 5) коњ; 6) јер; 7) Коњух; 8) чавка; 9) Атина; 10) Ивона; 11) мохер; 12) араба; 13) Равел; 14) Вахер; 15) шкрге; 16) Авари; 17) атаман; 18) Отава; 19) топ; 20) ата; 21) Лаб; 22) ека.

ГДЕ СПАВА

У музеју се Гаја, Влаја и Раја зауставили пред једном великом бронзаном статуом.

— Ујка Пајо, а шта је то? — питао је Гаја.

— То је, драга децо,

ментаур: пола човек, пола коњ.

— А где он спава, у штали или спаваћој соби!

— ушта Влаја.

ЛЕКОВИТА БАЊА

Дошао Пера Ждера у бању и рекао директору:

— Ова бања за жршављење чини ми се да је слабо посећена. У њој нема скоро никога.

— Није тачно. Гостију има много, само су толико ослабили и окршавили да се једва виде.

ПИТАЊА од ђорџи

Ко су били дијаци?
Шта је барета, а шта је баретина?
Где се налази Бавинско Језеро?
Шта су дизге?
Шта је хламида?

ОДГОВОР

ДИЈАЦИ су били писари царских повеља у старој српској дворској канцеларији. Радили су под управом логота.

БАРЕТА је мала плитка црвена чојана капица са оквиром који је оплетен црним ибришмом. Носи се у Лици и Далмацији. Баретина је састрижена плитка шубара ерне боје. Носи се у Тимоку. Иста таква баретина носи се и у пиротском округу, где је зову барле и шупача.

БАВИНСКО ЈЕЗЕРО налази се у Далмацији, десно од Неретвина ушћа. Површина му износи око 2,96 квадратна километра. Тако је названо по имену села, које се налази око два и по километра западније.

ДИЗГЕ су подвезице сром везене које носе мичкарци преко тозлука. Носиле су се и Скопској Црној Гори.

ХЛАМИДА је огртач старог Грка, нарочито војнички: дугуљасто сукно које се пребацивало преко левог рамена, а на десном заокрчавало.

БАШ ЧЕДНИК

